2009 йил – Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили

Insonga naf keltirish — oliy baxt

Ishonch

O`zbekiston kasaba uyushmalari Federatsiyasi gazetasi

Gazeta 1991-yil 21-martdan chiqa boshlagan

2008-yil 6-dekabr, shanba
№146-147(2560)

Ҳеч қайси давлат ўзининг давлат ва жамият тузуми, фуқаролар ҳуқуқ ва эркинликларининг асосий принциплари, жамиятнинг иқтисодий асослари ва ривожланишнинг стратегик йўналишларини ўзининг асосий қонунида мустаҳкамламасдан туриб, ҳақиқий мустақилликка эришиши мумкин эмас.

И.КАРИМОВ

Ватанимизнинг босқичма-босқич ва барқарор ривожланишини таъминлаш – бизнинг олий мақсадимиз

Президент Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 16 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси

Ассалому алайкум, муҳтарам ватандошлар!

Хонимлар ва жаноблар!

Аввалambor, сиз, азизларни ва сизлар орқали бутун халқимизни қутлуғ байрам — Конституция куни билан чин қалбимдан самимий муборакбод этиб, барчангизга ўзимнинг юксак ҳурмат ва эҳтиромимни билдиришга ижозат бергайсиз.

Шу кунларда биз мамлакатимизнинг Асосий қонуни бўлмиш Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 16 йиллигини кенг нишонламоқдамиз.

Конституциямиз юртимизда демократик давлат қуриш, эркин бозор иқтисодиётини шакллантириш, инсон, унинг манфаатлари, ҳуқуқ ва эркинликлари олий қадрият ҳисобланадиган фуқаролик жамиятини барпо этиш бўйича энг муҳим тамойиллар, қоида ва меъёрларни ўзида мужассамлаштириб, жамиятимиз ҳаётининг асосий ҳуқуқий пойдевори бўлиб хизмат қилмоқда.

Шуни таъкидлаш зарурки, биз Конституциямизни қабул қилиш билан ўз умрини ўтаб бўлган, мафкуралашган, мустабид маъмурий-буйруқбозлик тизимидан бутунлай воз кечдик, мамлакатимизни ҳуқуқий-демократик ривожлантиришга қаратилган, халқимизнинг тўб манфаатларига жавоб берадиган янги стратегияни аниқ белгилаб олдик.

Асосий қонунимизнинг негизини ташкил этадиган қоида ва талаблар асосида мамлакатимизни тубдан ислоҳ этиш ва модернизация қилишнинг ўзбек модели қабул қилинди. Бу моделнинг мазмун-моҳиятини ифода этадиган бешта асосий тамойил ҳозир ҳам ўз долзарблиги ва аҳамиятини йўқотмай келмоқда.

Бугун, вақт ўтиши билан, ҳаётнинг ўзи, мамлакатимиз эришаётган юксак марралар Конституциямизда мустаҳкамлаб қўйилган, халқимизнинг орзу-умидлари, бугунги ва келажак манфаатларига жавоб берадиган қоида ва принципларнинг нақадар тўғри эканини исботламоқда, десам, ўйлайманки, бу фикрга сизлар ҳам қўшиласиз.

Ўтган давр мобайнида халқимизнинг азму шижоати, фидокорона меҳнати билан кўлами ва чуқурлигига кўра гоят улкан ютуқлар қўлга киритилди.

Бунинг тасдиғини авваламбор мамлакатимиз иқтисодий-ижтимоий тараққиётининг барқарор суръатларида, аҳоли фаровонлигининг изчил ва мунтазам ошиб бораётганида, қишлоқ ва шаҳарларимиз янада обод бўлиб, янгича қиёфа касб этаётганида, энг муҳими, юртимизда рўй бераётган демократик янгиланиш жараёнларида яққол кўриш мумкин.

Энг асосийси — одамларимизнинг руҳияти ва дунёқараши, ҳаётга, ўз меҳнатининг натижасига муносабати, жаҳонда ва ён-атрофда содир бўлаётган воқеа-ҳодисаларга дахлдорлик туйғуси тубдан ўзгармоқда. Уларнинг сиёсий фаоллиги, ўз фуқаролик бурчи ва масъулиятини англаш туйғуси кучайиб бормоқда.

Халқимизнинг айнан ана шундай ўсиб бораётган ижтимоий фаоллиги, унинг сиёсий ва ҳуқуқий тафаккурида юз бераётган чуқур ўзгаришлар юксалиб бориши билан мамлакатни ислоҳ қилиш бўйича биз танлаган моделнинг мантиқий давоми юртимизни демократик янгилаш учун янги вазифаларни, фуқароларимизнинг давлат бошқарувидаги ролини оширишни тақозо этмоқда.

Хусусан, бу мақсад-вазифаларни амалга ошириш йўлида давлатнинг ролини изчил равишда камайтириб бориш ва айни пайтда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари — маҳалланинг фаолият кўлами ҳамда ваколатларини кенгайтириш, аҳоли турли қатлам ва гуруҳларининг тўб манфаатларини ифодалайдиган ва ҳимоя қиладиган сиёсий ва ижтимоий институтлар, нодавлат, нохўкумат тузилмалар ролини кучайтириш масалалари алоҳида аҳамият касб этади.

Ҳақиқатан ҳам, ана шундай олижаноб мақсадларга эришиш йўлида ҳеч шубҳасиз, маҳалланинг ўрни ва аҳамияти беқиёс эканини тушуниш, англаш қийин эмас, деб ўйлайман.

Бир вақтлар «Отанг — маҳалла, онанг — маҳалла», деган ибора бежиз пайдо бўлмаган ўзи.

Ўзингиз ўйланг, чуқурроқ қарағанда, бугун сиёсий партиялар, нодавлат ва турли ижтимоий ҳаракат ва тузилмалар ҳақида гапирганда — айтинг, уларнинг илдиз-томирлари маҳалла заминида ўсмайдими ўзи?

Одам шулар ҳақида ўйлар экан, узоқ тарихимизда маҳалла, деган идоранинг ўзбек заминида пайдо бўлишида ташаббускор, сабабчи бўлган аждод-авлодларимизга ҳар қанча таъзим қилса арзийди, албатта.

Олдимизда турган мақсадларга эришишда, марказда ва жойларда давлат органларини шакллантиришда ана шундай тузилмаларнинг иштирокини янада кенгайтириш ва улар томонидан давлат бошқарув идоралари фаолияти устидан назоратнинг амалга оширилиши ўта муҳим ўрин тутади.

Лўнда қилиб айтганда, фуқаролик жамиятининг шакл-шамойилини жамиятимизнинг ранг-баранглигини тўлиқ ифода этадиган, ижтимоий-сиёсий, социал, маданий-маърифий ва профессионал ташкилот ва муассасаларни қамраб олган ҳамжамиятни ўзимизга тасаввур қиламиз.

Унинг асосий мақсад-муддаоси, миллати, дини, ирқи ва жинси, эътиқоди ва қарашларидан қатъи назар шу давлатда яшаётган ҳар қайси инсоннинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоялаш ва ҳаётда уларнинг ўз салоҳиятини намоён қилиши учун барча имконият ва шароитларни яратиб беришдан иборатдир.

Давлат органлари ва сиёсий, ижтимоий, фуқаролик институтларининг ўзаро ҳамжиҳатлигига эришиш кўп жиҳатдан жамиятдаги турли ижтимоий келишмовчиликларнинг олдини олиш ҳамда мамлакатнинг изчил ва барқарор ривожланиши учун зарур шарт-шароитларни яратиб беради. Ўйлайманки, буни исботлаб ўтиришга ҳожат йўқ.

Бошқарувнинг том маънодаги демократик тизимига ўтиш кўп жиҳатдан ана шундай омилларга боғликдир. Ҳокимиятнинг бюрократизм ва коррупция иллатларига берилиши ва одамларни сансоларликка ташлашни олдини олишнинг асосий чораси ҳам айнан мана шунда, десак, ҳеч қандай хато бўлмайди.

Фуқаролик жамиятини шакллантириш — албатта, бу узоқ давом этадиган, узлуксиз ва мураккаб жараён бўлиб, бу мақсадга эришиш мамлакат ва жамиятни ислоҳ қилиш мақсадлари ва йўлининг тўғри танланганига, биринчи навбатда, одамларнинг онгу тафаккурида демократик ва либерал қадриятларнинг нақадар мустаҳкам ўрин олаётганига боғлиқ эканини барчамиз яхши англаймиз, деб ўйлайман.

Энг муҳими, ислоҳотларнинг асосий субъекти бўлмиш инсон мамлакатда амалга оширилаётган ўзгариш ва янгиланишларнинг зарурлигига, улардан аниқ манфаат топишига ўз ҳаётий тажрибаси мисолида ишонч ҳосил қилиши зарур.

Юртимизда замонавий демократик давлат ва жамият қуриш бўйича Конституциямизда белгилаб берилган мақсад ва вазифаларни амалга ошириш борасида эришилган муҳим натижаларни муносиб баҳолар эканмиз, бир фикрни алоҳида таъкидламоқчиман.

Бугунги кунда демократик ислоҳотлар ва жамиятни либераллаштиришни изчил ва босқичма-босқич давом эттириш ҳамда чуқурлаштириш жараёни ўзининг аниқ ва равшан марраларига эга бўлиб, ҳаётимизда бошланган туб ўзгаришлар албатта ўз мантиқий якунига етказилади, деб айтиш учун барча асосларимиз бор.

Бу — бизнинг келажагимиз, келажагимиздан эса биз ҳеч қачон қайтмаймиз.

Азиз юртдошлар!

Бугунги имкониятдан фойдаланиб, ҳозирги пайтда энг муҳим ва долзарб бўлиб турган масала — жаҳон миқёсидаги молиявий инқироз ва унинг мамлакатимизга таъсири хусусида қисқача тўхталиб ўтиш зарур, деб ҳисоблайман.

Аввало, жаҳон молиявий инқирози ҳақида.

Бу инқироз Америка Қўшма Штатларида ипотекали кредитлаш тизимида рўй берган танглик ҳолатидан бошланди. Сўнгра бу жараённинг миқёси кенгайиб, йирик банклар ва молиявий тузилмаларнинг ликвидлик, яъни тўлов қобилияти заифлашиб, молиявий инқирозга айланиб кетди.

Дунёнинг етакчи фонд бозорларида энг йирик компаниялар индекслари ва акцияларнинг бозор қиймати ҳалокатли даражада тушиб кетишига олиб келди.

Буларнинг барчаси, ўз навбатида, қўплаб мамлакатларда ишлаб чиқариш ва иқтисодий ўсиш суръатларининг кескин пасайиб кетиши билан боғлиқ ишсизлик ва бошқа салбий оқибатларни келтириб чиқарди.

Ҳозирги вақтда бир қатор етакчи таҳлил ва экспертлик марказлари глобал молиявий инқироз ҳолатини ва унинг юз бериши мумкин бўлган оқибатларига доир материалларни ўрганиш ва умумлаштириш натижасида қуйидаги хулосаларга келмоқда.

Биринчидан, молия-банк тизимидаги инқироз жараёнлари деярли бутун дунёни қамраб олаётгани, рецессия ва иқтисодий пасайишнинг муқаррарлиги, инвестициявий фаоллик кўламининг чекланиши, талаб ва халқаро савдо ҳажмининг камайиши, шунингдек, жаҳоннинг кўплаб мамлакатларига таъсир кўрсатадиган жиддий ижтимоий талафотлар содир бўлиши мумкинлиги ўз тасдиғини топмоқда.

Иккинчидан, авж олиб бораётган глобал молиявий инқироз жаҳон молия-банк тизимида жиддий нуқсонлар мавжудлиги ва ушбу тизимни тубдан ислоҳ қилиш зарурлигини кўрсатди.

Айни вақтда инқироз асосан ўз корпоратив манфаатларини кўзлаб иш юритиб келган, кредит ва қимматбаҳо қоғозлар бозорларида турли спекулятив амалиётларга берилиб кетган банклар фаолияти устидан етарли даражада назорат йўқлигини ҳам тасдиқлади.

Учинчидан, молиявий-иқтисодий инқирознинг ҳар қайси давлатдаги миқёси, кўлами ва оқибатлари қандай бўлиши кўп жиҳатдан бир қанча омиллардан келиб чиқади.

Яъни, бу аввало, ана шу давлатнинг молия-валюта тизими нечоғлик мустаҳкам эканига, миллий кредит институтларининг қай даражада капиталлашуви ва ликвидлиги (тўлов имконига), уларнинг чет эл ва корпоратив банк тузилмаларига қанчалик қарам эканига, шунингдек, олтин-валюта захирасининг ҳажми, хорижий кредитларни қайтариш қобилияти ва пировард натижада — мамлакат иқтисодиётининг барқарорлик, диверсификация ва рақобатга бардошлик даражасига боғлиқ.

Тўртинчидан, жаҳон молиявий инқирозидан имкон қадар тез чиқиш, унинг оқибатларини енгиллаштириш кўп жиҳатдан ҳар қайси давлат доирасида ва умуман, дунё ҳамжамияти миқёсида қабул қилинаётган чора-тадбирларнинг қанчалик самарадорлигига, уларнинг бир-бири билан уйғунлигига боғлиқ.

Шу йил ноябр ойида Вашингтонда, жаҳон ялпи маҳсулотининг 85 фоизини ишлаб чиқарадиган 20 та йирик давлат иштирокида бўлиб ўтган саммит глобал молиявий инқирознинг кўлами тобора кенгайиб бораётганини тасдиқлади.

Ушбу саммитда бўлиб ўтган муҳокамалар шуни кўрсатдики, бугун жаҳон молиявий инқирозининг олдини олиш ҳақида сўз бораётгани йўқ, балки ундан қандай қилиб чиқиш йўллари изланмоқда, холос. Яъни, бу масалада вазият шу даражага етдики, энди аввалги марраларга қайтиш ҳақида сўз юритишга асос йўқ.

Муҳокамаларда инқирозни келтириб чиқарган сабаблар таҳлили бўйича саммит иштирокчиларининг ягона ёндашувга эга эмаслиги, шу боис ушбу глобал молиявий инқирознинг жиддий ва узоқ давом этадиган оқибатларини бартараф этиш юзасидан умумий ва самарали дастур ишлаб чиқиш ҳақида гапиришга ҳали эрта экани аён бўлди.

Шу билан бирга, мазкур саммитнинг бўлиб ўтгани, унда жаҳон молия инқирози билан боғлиқ муаммолар ва вужудга келган вазият муҳокама қилинганининг ўзи умид уйғотадиган ижобий ҳол экани шубҳасиз.

Ҳурматли дўстлар!

Жаҳон молиявий инқирозининг ҳар бир мамлакатга таъсири, ундан кўриладиган зарарнинг даражаси ва кўлами биринчи навбатда шу давлатнинг молиявий-иқтисодий ва банк тизимларининг нечоғлик барқарор ва ишончли эканига, уларнинг ҳимоя механизмлари қанчалик кучли эканига боғлиқлигини исботлашга ҳожат йўқ, деб ўйлайман.

Ўзбекистонда қабул қилинган ва амалда ўзини тўлиқ оқлаган ислоҳотлар ва модернизациялашнинг ўзига хос моделидан келиб чиқадиган принциплар ва мақсадли вазифалар ҳақида сўз борганда, бир фикрни алоҳида таъкидлашни истардим.

Биз иқтисодий ислоҳотларни ўтказишда узоқ ва давомли миллий манфаатларимизни кўзда тутган ҳолда, «шок терапияси» деб аталган усулларни бизга четдан туриб киритишга қаратилган уринишлар ва бозор иқтисодиёти ўзини ўзи тартибга солади, деган ўта жўн ва алдамчи тасаввурлардан ўз вақтида воз кеча олдик.

Маъмурий-буйруқбозлик тизимидан бошқарувнинг бозор тизимига ўтиш жараёнида тадрижий ёндашувни, «Янги уй қурмасдан туриб, эскисини бузманг» деган ҳаётий тамойилга таянган ҳолда, ислоҳотларни изчил ва босқичма-босқич амалга ошириш йўлини танладик.

Энг муҳими, парокандалик ва бошбошдоқлик таъсирига тушиб қолмаслик учун ўтиш даврида айнан давлат бош ислоҳотчи сифатида масъулиятни ўз зиммасига олиши зарурлигини биз ўзимизга аниқ белгилаб олдик.

Мамлакатимизнинг узоқ ва давомли манфаатлари тақозо этган ҳолатларда ва кескин вазиятлардан чиқиш, улар туғдирадиган муаммоларни ҳал этиш зарур бўлганда иқтисодиётда давлат томонидан бошқарув усуллари қўлланди ва бундай ёндашув охир-оқибатда ўзини тўла оқлади.

Биз танлаган тараққиёт модели, мамлакатни ислоҳ этиш, модернизациялаш, техник ва технологик янгилаш, иқтисодиётни диверсификация қилиш бўйича амалга оширилаётган пухта ўйланган сиёсат бугунги кунда ўз самарасини бермоқда, деб айтишга барча асосларимиз бор. Ва бу сиёсат юртимизни турли салбий жараёнлар ва инқирозлар таъсиридан сақлайдиган мустаҳкам ва ишончли ҳимоя воситаси бўлиб хизмат қилмоқда.

Шу ўринда, Ўзбекистонда молиявий-иқтисодий, бюджет, банк-кредит тизими, шунингдек, иқтисодиётнинг реал сектори корхоналари ва тармоқларининг барқарор ҳамда узлуксиз ишлашини таъминлаш учун етарли даражада мустаҳкам захиралар яратилганини ва зарур ресурслар базаси мавжуд эканини таъкидлаш жоиз.

Айрим мисолларга тўхталиб ўтсам.

Ҳеч кимга сир эмаски, бугун кенг кўламда тарқалиб бораётган жаҳон молиявий инқирозининг асосий сабабларидан бири — бу банклар ликвидлиги, яъни тўлов қобилиятининг заифлиги билан боғлиқ муаммонинг кескинлашуви, кредит бозоридаги танглик, содда қилиб айтганда, пул маблағларининг етишмаслиги билан изоҳланади.

Кейинги йилларда республикамизда банкларнинг капиталлашув даражасини ошириш борасида бир қатор тизимли ишлар амалга оширилди.

Бу эса мамлакатимиз банк тизимининг асосини ташкил этадиган Миллий банк, Халқ банки, Саноатқурилишбанк ва Микрокредит банкларининг, шунингдек, Асакабанк, Пахтабанк, Ғаллабанк каби тижорат банкларининг капитал базасини ва ликвидлигини, яъни тўлов ва кредит бериш салоҳиятини тубдан ошириш имконини берди.

(Давоми 2-бетда)

Халқимизнинг байрамлари ичида энг улуғ ва энг азизи, шубҳасиз, Мустақиллик байрамидир. Анъанага кўра ана шу улуғ байрам арафасида Президентимиз Ислом Каримовнинг фармонлари билан эл-юрт равнақи йўлида фидокорона меҳнат қилиб, мамлакатимиз ободлиги ва халқимиз фаровонлигига улкан ҳисса қўшган бир гуруҳ юртдошларимиз Ватанимизнинг юксак мукофотлари билан тақдирланади. Оқсарой қароргоҳида 5 декабр куни Ватанимизнинг юксак мукофотларини тантанали равишда топшириш маросими бўлди.

Ватаннинг юксак мукофотлари топширилди

— Аввало, мана шу муҳташам залда тўпланиб турган сиз, азизларни Конституция куни билан табриклашдан, сизларга ўзимнинг самимий ҳурматимни билдиришдан хурсанд эканимни изҳор этмоқчиман, — деди Президент Ислом Каримов. — Бугун биз Ватанимизнинг равнақ топиши, орзу-умидларимизни амалга ошириш, эл-юртимизни янада обод, ҳаётимизни фаровон қилиш йўлида ўзининг жонкуяр меҳнати ва фидоийлиги билан халқимизнинг ҳурмат-эътиборига сазовор бўлган сиз, азизларга давлатимизнинг муносиб мукофот ва унвонларини топшириш муносабати билан мана шу ҳашаматли залда тўпландик.

Барчангиз яхши хабардорсиз, мамлакатимиз охирги даврда, айниқса, оғир келган 2008 йилда бошидан қандай қийинчиликларни кечираётган бўлмасин — бу қишнинг ниҳоятда совуқ келиши, қишлоқ хўжалигида юз берган сув танқислиги ва қурғоқчилик бўладими, бугун жаҳон миқёсида тобора авж олиб бораётган молиявий инқирознинг салбий таъсирини енгиш бўладими ва бошқа қийинчилик ва муаммоларга бардош бериб, эл-юртимиз шундай мураккаб шароитда ҳам иқтисодиётимизнинг барқарор суръатлар билан ўсиши ва аҳолимизнинг ҳаёт даражасини юксалтиришга, халқаро майдонда ўз обрў ва нуфузини оширишга эришмоқда.

Мамлакатимизда халқимизнинг фидокорона меҳнати эвазига қўлга киритилаётган марралар, амалга оширилаётган ислоҳотлар натижасида бўлаётган катта ижобий ўзгаришларни, қишлоқ ва шаҳарларимизнинг тубдан ўзгараётган қиёфасини кузатмасдан ва сезмасдан бўлмайди, албатта.

— Эл-юртимиз ҳаётида намоён бўлаётган энг сезиларли ўзгаришлар ҳақида сўз юритганда, мен аввало, одамларимизнинг, халқимизнинг тобора юксалиб бораётган дунёқараши, сиёсий ва ижтимоий фаоллиги, ўз ҳаёти ва меҳнатига онгли қараши, фуқаролик ва юртпарварлик масъулияти ошиб боришига алоҳида эътибор берган бўлардим, — деди Ислом Каримов. — Бошқаларнинг ҳавасини тортадиган бундай ўзгаришлар, қандай йўналиш ва соҳани олманг, уларнинг барчаси — ишлаб чиқариш тармоқларида, илм-фан, маданият, тиббиёт ва таълим-тарбия тизимида, юртимиз тинчлиги ва чегараларимиз дахлсизлигини сақлаш каби кўплаб жабҳаларда аввало биз олиб бораётган ислоҳотларнинг амалий натижаси, бугун биз кечираётган замоннинг яққол намунаси ва намойишидир.

Бугун мана шу залда тўпланганлар халқимизнинг муносиб фарзандлари, вакиллари бўлиб, ҳеч шубҳасиз, аввало ўзининг ҳалол ва фидокорона меҳнати билан бошқаларга ўрнак бўлиб, мамлакатимизнинг тараққий топишига, ҳаётимизнинг тез суръатлар билан ўзгариб, юксалиб боришига, эришаётган ютуқларимизга катта ҳисса қўшиб келаётган, ҳар қанча ҳурмат ва эътиборга сазовор инсонлар, десам, ҳеч қандай хато бўлмайди.

Айни вақтда ерга, ўз ишига қалбини, меҳрини бериб яшаётган заҳматкаш деҳқонларимиз ва ишчиларимизга, таълим-тарбия ва тиббиёт, маданият ва санъат соҳалари фидойиларига, маънавий ҳаётимиз таянчи бўлган зиёлиларимиз намояндаларига, мард ва жасур ҳарбийларимизга, ҳуқуқ-тартибот ва хавфсизлик идоралари ходимларига, жамиятимизнинг ҳал қилувчи кучига айланиб бораётган навқирон ёшларимизга, сиз азизларга — барча-барчангизга фидокорона меҳнатингиз учун яна бир бор Ватанимиз, халқимиз номидан миннатдорлик билдириш, раҳмат айтишни ўзимнинг шарафли бурчим деб биламан.

Мамлакатимиз раҳбари давлат мукофотларини тантанали равишда топширди.

— Фурсатдан фойдаланиб, шу кунларда ҳудуд ва минтақаларимизда юксак мукофотлар топширилаётган барча юртдошларимизни ҳам ўзимнинг энг яқин қадрдонларим каби ғойибона бағримга босиб, «Доимо соғ-омон, бахтли бўлинг, азизларим!» деб чин қалбимдан табриклайман, — деди Президентимиз. — Аввало, сизларга, барчангизга ярашиб турган, Ватанимизнинг юксак ҳурмати ва ишончининг рамзи бўлган мана шу унвон, орден ва медаллар ҳаммангизга буюрсин. Нафақат ўзларингиз, айни пайтда оила аъзоларингиз, яқинларингиз, ёру биродарларингизга сиз билан ғурурланиб, фахрланиб юришга доим асос бўлсин, барчангизга куч-қувват ва хурсандчилик берсин. Она юрти равнақи ва юксалишига, халқимизнинг энг эзгу орзу-ниятларининг ушалишига, Ватанимизнинг янада ривож топишига ўз меҳнатини, ўз муносиб ҳиссасини қўшган сиздек инсонлар ҳеч қачон кам бўлмасин. Оллоҳнинг ўзи халқимизни асрасин, доимо омадини, бахтини берсин. Барчангизга сиҳат-саломатлик, бахту саодат, хонадонларингизга файзу барака тилайман.

(Давоми 3-бетда)

Бетимсол ютуқларимизнинг ҳуқуқий асоси

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 16 йиллиги муносабати билан 5 декабр куни пойтахтимиздаги «Туркистон» саройида тантанали йиғилиш бўлиб ўтди. Унда давлат ва жамоат арбоблари, фан, маданият ва санъат намояндалари, пойтахт жамоатчилиги, мамлакатимизда фаолият юритаётган хорижий давлатларнинг элчихоналари ва халқаро ташкилотлар ваколатхоналари вакиллари иштирок этди.

Йиғилишни Тошкент шаҳар ҳокими А.Тўхтаев очди.

Ўзбекистон Республикаси Давлат мадҳияси янграйди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов йиғилишда маъруза қилди.

Давлатимиз раҳбари ўтган давр мобайнида амалга оширилган улкан бунёдкорлик ишлари, ҳаётимизга янгича мазмун бағишлаётган ислоҳотлар замирида аввало Конституциямизнинг қоида ва талаблари мужассам эканини алоҳида таъкидлади.

Дарҳақиқат, бугун эркин ва обод жамият қуриш, Ватанимизнинг салоҳияти ва қудратини, халқимизнинг турмуш даражасини юксалтириш борасида қандай улкан ютуқларга эришган бўлсак, барчанинг барчаси Конституциямизда белгилаб берилган ҳуқуқий асосларга амал қилаётганимиз самарасидир.

(Давоми 3-бетда)

Ватанимизнинг босқичма-босқич ва барқарор ривожланишини таъминлаш – бизнинг олий мақсадимиз

Президент Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 16 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси

(Боши 1-бетда)

Кўрилаётган чора-тадбирлар натижасида фақат 2008 йил давомида республика тижорат банклари жами капиталининг тўртдан уч қисмини ўзида бирлаштирган саккизта етакчи тижорат банкининг умумий капитали ҳажми 42 фоизга ошди ва бу кўрсаткич 2010 йилгача икки баробар ортади.

Тижорат банкларининг активлари миқдори, «Фуқароларнинг банклардаги омонатларини ҳимоялаш кафолатлари тўғрисида»ги қонунга мувофиқ шаклланган захираларни ҳисобга олган ҳолда, 13 триллион 360 миллиард сўмдан ошади.

Бу аҳоли ва хўжалик юритувчи субъектларнинг жалб қилинган депозитлари ҳажмидан тахминан 2,4 баробар кўп демакдир.

Банк активлари ҳажмининг сезиларли даражада ошганини ҳисобга олиб, бугунги кунда республикамизда аҳолининг банклардаги барча депозитларини давлат томонидан юз фоиз кафолатлаш таъминланмоқда.

Шу борада 2006 йилда ташкил этилган Микрокредитбанкнинг фаолияти хусусида алоҳида тўхталмоқчиман.

Мамлакатимиз ҳудудларида 78 та филиали ва 270 дан зиёд минибанки фаолият кўрсатаётган мазкур банк кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик тармоғини кредитлар билан таъминлашга хизмат қилмоқда.

Ўтган икки йил давомида ушбу банк активлари миқдори 3,5 баробар, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни кредитлаш ҳажми 4 баробарга ошди ва бу мақсадларга 150 миллиард сўмдан ортиқ маблағ йўналтирилди.

Яқинда Президент фармони асосида Микрокредитбанк устав жамғармасини 72 миллиард сўмга ошириш ва унинг ҳажмини 150 миллиард сўмга етказиш ҳақида қарор қабул қилинди.

Мен тўхталмоқчи бўлган яна бир масала — ташқи қарз ва уни узиш муаммолари билан боғлиқ.

Шуни айтиш керакки, қўплаб давлатларнинг ташқи қарз масаласидаги пухта ўйланмаган сиёсати уларнинг иқтисодиётини заиф, ташқи омилларга қарам, хатарли вазиятлар олдида ҳимоясиз ва ночор аҳволга солиб қўйганини кўриш, кузатиш қийин эмас.

Ўзбекистон ўзининг мустақил тараққиёти даврида қисқа муддатли спекулятив кредитлардан воз кечиб, чет эл инвестицияларини узоқ муддатли ва имтиёзли фоиз ставкалари бўйича жалб этиш тамойилига доимо амал қилиб келмоқда.

Шуни ҳам қайд этишни истардимки, қарзни ўз вақтида қайтара олишга қатъий ишончимиз ва кафолатимиз бўлмаган пайтларда муайян лойиҳаларни кредитлаш бўйича айрим таклифлардан воз кечган ҳолатларимиз ҳам бўлди.

Бугунги кунда Ўзбекистоннинг умумий ташқи қарзи ялпи ички маҳсулот ҳажмининг 13,3 фоизини ташкил этади ва экспорт ҳажмининг 31 фоизидан ошмайди. Бу халқаро мезонларга кўра, ҳар жиҳатдан мақбул ҳолат, деб баҳоланади.

Тижорат банкларимизнинг ташқи мажбуриятлар бўйича тўловларининг ҳолати ва ҳажми масаласи бўйича сўз юритганда ҳеч қандай хавотирга ўрин йўқ. Бу ҳам республикамиз банк тизими жаҳон молиявий инқирозининг салбий таъсири ва оқибатларидан ишончли тарзда ҳимояланганини кўрсатади.

Ўзбекистон ўзининг ишончли ва тўлов қобилиятига эга ҳамкор эканини, мамлакатимизда чет эл сармоясини жалб этиш бўйича ҳар томонлама қулай шарт-шароитлар яратилганини амалда исботламоқда.

Сўнгги икки йил давомида ўзлаштирилган чет эл инвестициялари ҳажми 2,5 баробардан кўпроқ ошганининг ўзи ҳам буни тасдиқлаб турибди.

Жорий йил охиригача 1,5 миллиард АҚШ доллари миқдорида хорижий инвестициялар ўзлаштирилади, шу жумладан, уларнинг 70 фоизини тўғридан-тўғри жалб қилинадиган инвестициялар ташкил этади.

2009 йилда Инвестиция дастурини амалга ошириш доирасида 1,8 миллиард АҚШ долларидан ортиқ хорижий инвестицияларни ўзлаштириш кўзда тутилмоқда. Уларнинг тахминан тўртдан уч қисми тўғридан-тўғри жалб этиладиган инвестициялардир.

Умуман, 2009 йилда мамлакат иқтисодиётига киритиладиган хорижий ва ички инвестицияларни ҳисобга олганда, капитал қўйилмаларнинг умумий ҳажми мамлакатимиз ялпи ички маҳсулотининг камида 25 фоизини ташкил этади.

Энди аҳолининг иш ҳақи ва даромадларини изчил ва олдиндан ошириб бориш ҳамда истеъмол бозорида нархлар индексининг асоссиз тарзда ўсишининг олдини олишга доир чора-тадбирлар хусусида қисқача тўхталиб ўтмоқчиман.

Жорий йилнинг 11 ойи давомида мамлакатимизда инфляция даражаси 6,6 фоизни ташкил этди, умуман, йил давомида бу кўрсаткич 8 фоиздан ёки 2008 йил прогноз кўрсаткичларидан ошмайди.

Бюджет соҳаси ходимларининг ўртача иш ҳақи 2008 йилда 51 фоизга, хўжалик субъектларини ҳисобга олган ҳолда эса, 47 фоизга ортади.

Шу тариқа кейинги икки йил давомида, яъни 2007-2008 йилларда мамлакатимизда ўртача иш ҳақининг 2 баробардан зиёдроқ ўсишига эришамиз.

Бу эса эл-юртимизнинг фаровонлигини юксалтириш, аҳолининг харид қобилиятини оширишни кўзда тутадиган энг муҳим устувор мақсадларимизга тўла мос келади.

Муҳтарам ватандошлар!

Табиийки, юқорида келтирилган мисол ва рақамлардан тобора чуқурлашиб бораётган жаҳон молиявий инқирози мамлакатимизга таъсир кўрсатмайди, бизни четлаб ўтади, деган хулоса чиқармаслик керак. Масалани бундай тушуниш ўта соддалик, айтиш мумкинки, кечириб бўлмас хато бўлур эди.

Барчамиз бир ҳақиқатни англаб етишимиз лозим — Ўзбекистон бугун халқаро ҳамжамиятнинг ва глобал молиявий-иқтисодий бозорнинг ажралмас таркибий қисми ҳисобланади.

Бунинг тасдиғини ташқи дунё билан алоқаларимиз тобора кенгайиб бораётганида, тараққий топган етакчи давлатлар кўмагида иқтисодиёт тармоқларини ривожлантириш, модернизация қилиш, техник ва технологик қайта жиҳозлаш бўйича дастурларнинг амалга оширилаётганида, Ўзбекистоннинг халқаро савдо тизимига интеграциялашувида, маҳсулот ва товарлар импорти ва экспортининг ўсиб боришида ва бошқа мисолларда яққол кўришимиз мумкин.

Шу боис глобал молиявий инқироз ва биринчи навбатда унинг оқибатлари иқтисодиётимизнинг ривожланиши ва самарадорлик ҳолатларига таъсир этаётганидан кўз юмиб бўлмайди.

Жаҳон бозорида талабнинг пасайиб бориши оқибатида Ўзбекистон экспорт қиладиган қимматбаҳо ва рангли металлар, пахта, уран, нефт маҳсулотлари, минерал ўғитлар ва бошқа маҳсулотларнинг нархи тушиб бормоқда.

Бу эса, ўз навбатида, хўжалик юритувчи субъектлар ва инвесторларнинг экспортдан оладиган тушумлари камайишига олиб келади.

Уларнинг фойда кўришига ва ишлаб чиқариш рентабеллигига, охир-оқибатда эса макроиқтисодий кўрсаткичларимизнинг ўсиш суръатлари ва иқтисодиётимизнинг бошқа томонларига салбий таъсир этади.

Шубҳа йўқ, жаҳон молиявий инқирозининг таъсирини камайтириш ва унинг оқибатларини бартараф этиш учун бизда барча зарур шарт-шароитлар мавжуд.

Аввалambор бунинг кафолати — кейинги давр мобайнида мамлакатимизнинг иқтисодий ва молиявий салоҳиятининг пухта пойдеворини, молия-банк тизимининг ишончли бошқарув механизмларини ўз вақтида шакллантириб ва мустаҳкамлаб олганимиз бунга асос бўлиб хизмат қилиши муқаррар.

Республика Президентининг яқинда қабул қилинган фармони билан жаҳон молия инқирозининг оқибатларига қарши кураш йўлида банк ва молия тизилмаларига қўшимча ёрдам бериш, иқтисодиётнинг реал сектори корхона ва компанияларининг фаоллигини кучайтириш ва рағбатлантиришга қаратилган чора-тадбирларни ишга солиш кўзда тутилган.

Бир сўз билан айтганда, мамлакатимизда глобал инқирознинг оқибатларини, бугунги ва эртанги кутиладиган таъсирини ҳисобга олган ҳолда, қатъий, ҳар томонлама ўйланган кенг кўламли лойиҳалар бугун амалга оширилмоқда.

Албатта, мамлакатимизда бундай чора-тадбирлар татбиқ қилиниши билан бир қаторда бу жиддий синовни енгиш, ҳеч шубҳасиз, кўп жиҳатдан ҳаммамиздан аввало масъулиятимизни теран ҳис қилишни, барча имконият ва ресурсларимизни ишга солишни талаб қилади.

Буни ҳаммамиз чуқур англаб олишимизни истардим.

Ҳурматли юртдошлар!

Бундан бир йил муқаддам мана шу муҳташам залда сизлар билан бамаслаҳат 2008 йилни юртимизда «Ёшлар йили» деб эълон қилган эдик.

Бу қароримизнинг маъно-мазмуни ва асосий мақсадлари ҳақида гапирганда, аввалambор униб-ўсиб келаётган фарзандларимизга янада кенг йўл очиб бериш, уларнинг соғлом ва баркамол бўлиб вояга етиши, замонавий билим ва тараққиёт чўққиларини эгаллаши, ўз қобилият ва имкониятларини, куч-қувватини намоён этиши учун давлатимиз, жамиятимиз томонидан шароит туғдириш, ёшларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини тўлиқ таъминлаш, бир сўз билан айтганда, навқирон авлодни биз қураётган янги жамиятнинг ҳал қилувчи кучига айлантириш вазифаси қўйилгани барчамизга яхши маълум.

«Ёшлар йили»га бағишлаб ишлаб чиқилган махсус давлат дастури ва шу асосда бажараётган амалий ишларимиз истиқлолимизнинг дастлабки кунларидан бошлаб Ўзбекистонда олиб борилаётган давлат ва ижтимоий сиёсатимизда ёшларга берилаётган эътиборни янада кенгайтириш ва кучайтириш учун янги имкониятларни сафарбар қилишга қаратилди.

Шу масалага доир кенг кўламли чора-тадбирларни амалга ошириш учун биринчи навбатда моддий ва молиявий манбалар, масъул идора ва ташкилотлар, тегишли ижрочилар аниқ белгилаб олинди.

Дастурнинг бажарилишини назорат қилиш вазифаси марказда республика комиссиясига, Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлар бўйича эса махсус ҳудудий комиссиялар зиммасига юклатилди.

2008 йилни мамлакатимизда «Ёшлар йили» деб эълон қилганимиз халқимиз, жамоатчилигимиз, аввалambор ёшларимизнинг ўзи томонидан қизғин кутиб олинди ва кенг қўллаб-қувватланди.

Юртимиздаги кўплаб корхоналар, фермерлар, ташкилот ва муассасалар, ўқув юртлари, сиёсий партиялар, ижтимоий жамғармалар дастур ижросини таъминлашга масъулият билан ёндашганини таъкидлаш зарур.

Айтиш мумкинки, ҳақиқатан ҳам, «Ёшлар йили» дастурининг бажарилиши бутун мамлакатимизни қамраб олган том маънодаги умуммиллий ҳаракатга айланди.

Шу борада қабул қилинган ва амалга оширилган қонун, қарор, чора-тадбирлар ва лойиҳаларни баҳолар эканмиз, қуйидаги ишларимизга алоҳида тўхталиб ўтмоқчиман.

Аввало, ёшларнинг манфаатларини янада тўлиқ таъминлаш, уларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишга қаратилган норматив-ҳуқуқий базани такомиллаштириш масалаларига алоҳида эътибор берилганини қайд этиш лозим.

Ўтган давр мобайнида бу йўналиш бўйича Президент ва ҳукумат томонидан 13 та қарор, 1 та фармойиш қабул қилинди ва 2 та қонун лойиҳаси қабул қилиниш арафасида турибди.

Ана шу қонун ҳужжатларида болаларни туғилганидан то вояга етгунча бўлган даврда саломатлигини ҳимоя қилиш, Мехрибонлик уйлари ва махсус мактаб-интернатларнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш ва шу даргоҳларда ишлаётган ходимларни моддий қўллаб-қувватлаш масалалари ҳар томонлама ўрин олди.

Ушбу қарорлар қаторида 2009-2014 йилларда болалар мусиқа ва санъат мактабларининг моддий базасини мустаҳкамлаш ва янги муассасаларни қуриш бўйича давлат дастури ҳамда иқтидорли ёшларни тақдирлаш ва моддий рағбатлантиришга оид ҳукумат қарорининг қабул қилинганини алоҳида таъкидлаш лозим. Айни пайтда яна бир муҳим ҳужжат — олий ўқув юртларининг моддий-техник базасини мустаҳкамлашга доир давлат дастурининг лойиҳаси тайёрланмоқда.

Ўтган давр мобайнида эътибор марказимизда турган масала — таълим соҳасида қабул қилинган умуммиллий давлат дастурларининг кўрсатмаларини ва кўзда тутилган ислоҳотларини охирига етказиш вазифаси бўлди, десам, ҳеч қандай хато бўлмайди.

Бу йўналишда бошлаган ижобий ишларимизнинг мантиқий давоми сифатида умумтаълим мактаблари битирувчиларини академик лицей ва касб-ҳунар коллежларига тўлиқ жалб этиш тизими шакллантирилди.

Яъни, бошқача қилиб айтганда, мамлакатимизда совет давридан қолган ўрта таълим олиш жараёнидан умумтаълим босқичи, ўрта махсус ва касб-ҳунар таълимини ўз ичига олган 12 йиллик таълим тизимига ўтиш ишларини якунига етказдик.

1997 йилда бошлаган, ҳақиқатан ҳам оламшумул ишларимизнинг бундай муҳим натижасига эришишда биргина шу йилнинг ўзида 370 миллиард сўмдан ортиқ маблағ сарфланиб, 184 та замонавий лицей ва коллеж барпо этилгани ҳам салмоқли ҳисса бўлиб қўшилди.

Йил давомида умумтаълим мактабларининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш бўйича 364 миллиард сўм маблағ сарфланиб, 1 минг 875 та мактабда янги қурилиш, реконструкция ва таъмирлаш ишлари бажарилгани ҳам, ҳеч шубҳасиз, биз учун, бизнинг келажагимиз учун амалга оширилаётган ишларимизнинг яна бир намоёни бўлди.

Ёш авлодни тарбиялаш ва маънавий юксалтиришдек масъулиятли ишга ўзини бағишлаган устоз ва мураббийларнинг меҳнатини қадрлаш, уларни моддий ва маънавий рағбатлантириш доимий эътиборимизда тургани барчамизга маълум.

2006 йилдан бошлаб умумтаълим мактаблари ўқитувчиларининг меҳнатига ҳақ тўлаш бўйича такомиллаштирилган янги тизим татбиқ этилгани, уларнинг ойлик маошлари шунинг ҳисобидан йил бўйича ўртача 1,6 баробар ошгани бунинг исботидир.

Жорий йилда қабул қилинган махсус қарорга биноан, олий ўқув юртларида ишлаётган профессор ва ўқитувчиларнинг маошлари 25 фоизга кўпайтирилди. Агарки 2008 йилда юртимизда умумий иш ҳақи миқдорининг оширилганини инобатга оладиган бўлсак, уларнинг ойлик маошлари фақат шу йилнинг ўзида ҳаммаси бўлиб икки карра ошганини қайд этиш керак.

Ўз навбатида лицей ва коллежларнинг раҳбарлари, педагог ва мураббийларининг иш ҳақи ҳам ана шундай ҳисоб-китоб бўйича 2008 йилда таҳминан 1,8 баробар ўсгани қувонарли ҳол, албатта.

Бундай эътибор ва ғамхўрлик туфайли юртимиз ёшлари замонавий илм-фан асосларини пухта ўзлаштиришда юқори натижаларга эришмоқда.

Жумладан, кимё фани бўйича шу йил Тошкентда ўтказилган Халқаро Менделеев олимпиадасида ўқувчиларимиз 13 та медални қўлга киритиб, биринчи ўрин соҳиби бўлгани ёки Испанияда 97 та мамлакат вакиллари ўртасида бўлиб ўтган математика олимпиадасида 4 та совринли ўринни олишга эришгани барчамизни мамнун этади.

Таълим соҳасини янги босқичга кўтариш ҳақида гапирганда, фарзандларимизнинг қалби ва онгига Ватанга муҳаббат, миллий ва умуминсоний қадриятларга ҳурмат туйғусини сингдириш, уларни барча бало-қазолардан, бизга бегона бўлган таъсирлардан огоҳ этиш ва ҳимоялаш, болаларимизни шу рухда тарбиялашга алоҳида эътибор бериб келаётганимиз жамиятимизнинг бугунги ва эртанги куни учун нақадар муҳим эканини, ўйлайманки, ҳаммамиз яхши англаймиз.

Жорий йил давомида ҳаётимиздаги яна бир ўткир масалани ечишга катта аҳамият берилди. Бугунги кунда олий ва ўрта махсус таълим муассасаларини битирган ёшларни иш билан таъминлаш ўта долзарб ва жиддий масала эканидан барчамиз хабардормиз.

Бу муаммони ҳал қилиш мақсадида ўқув юртларини, аввалambор, коллежларни битириб, замонавий касб-ҳунарга эга бўлган ёшларимизни корхона ва ташкилотларга жойлаштириш, уларни қониқтирадиган иш билан таъминлаш бўйича анча ишлар қилинди. Энг муҳими, шу йилдан бошлаб бу борада янги статистик ҳисоботлар ва назорат тизими амалиётга жорий этилмоқда.

Тўпланган маълумотлар шуни кўрсатмоқдаки, бу масалада ўрнатилган тартиб ва интизом, яъни ҳар қайси лицей ва коллеж битирувчисининг ишга жойлаштирилиши юзасидан кузатув ишларининг олиб борилиши, бу вазифанинг ўқув юртлари раҳбарияти ва маҳаллий ҳокимликлар зиммасига юклатилиши ўз самарасини бермоқда.

Яна бир эътиборли томони шундан иборатки, лицей-коллежлар ва олий ўқув юртларида мавжуд бўлган ихтисосликлар сони ва турлари танқидий кўз билан қайтадан кўриб чиқилди.

Яъни, ўқув юртларида ўқувчи ва студентларни иқтисодиётнинг реал тармоқларида талаб қилинаётган мутахассисликларни ҳисобга олган ҳолда тайёрлаш масаласи қаттиқ назоратга олинди.

Мисол тариқасида айтиш керакки, шу йилнинг ўзида касб-ҳунар коллежлари тизимида 80 та ихтисослик бўйича мутахассислар тайёрлаш тўхтатилди, олий таълим тизимида эса 90 та янги ихтисослик жорий этилди.

Бундай амалга оширилаётган тадбирларимизнинг маъно-мақсадлари шунга қаратилганки, эртага лицей ва коллежларни битириб чиқадиган болаларимизнинг эгаллаган касб-ҳунари ва ихтисослари иқтисодиётимиз ва бошқа турли соҳаларидаги талабларга жавоб беришини таъминлашимиз зарур. Токи ҳар қайси битирувчи амалий ҳаётда ўз билим ва имкониятини намойиш қилишга қодир бўлсин.

Албатта, барчамиз яхши тушунамизки, бундай орзу-ниятларимиз ва интилишларимизни амалга оширишнинг асосий мезони — жойларда янги иш ўринларини ташкил қилишдан иборат.

2008 йилда республикамиз бўйича 660 минг янги иш ўрни ташкил этилгани ва бу рақам ўтган йилга нисбатан 105 фоизга ўсгани, энг муҳими, бу иш жойлари асосан ҳаётга кириб келаётган ёшлар учун яратилгани барчамизни сўзсиз қувонтиради ва бундай ишларимизни ҳеч сусайтирмасдан, янада тез суръатлар билан давом эттирамиз.

Барчангизга яхши аёнки, болаларимизнинг қалбида гўзаллик ва эзгуликка интилишни кучайтириш ва шу асосда жамиятимизнинг маданий савиясини ошириш биз учун устувор вазифалардан бири ҳисобланади.

Шу мақсадда пойтахтимизда энг замонавий ишлаб берадиган жавоб берадиган муҳташам «Ёшлар ижод саройи»нинг барпо этилгани ёш авлодимиз учун муносиб совға бўлди, десак, айни ҳақиқатни айтган бўламиз. Шунингдек, Андижон ва Жиззах шаҳарларида ёшлар марказлари қурилиб ишга бошлагани минг-минглаб фарзандларимиз учун янги имкониятлар эшигини очиб бериши шубҳасиз, албатта.

2008 йил давомида соғлом авлодни вояга етказиш, жисмоний тарбия ва спорт соҳасида амалга оширилаётган улкан ўзгаришларга алоҳида тўхталишни жоиз деб биламан.

Бу борада «Аёллар ва болалар саломатлигини мустаҳкамлаш», «Саломатлик-2» лойиҳалари доирасида тиббиёт муассасаларига қарийб 3,5 миллион АҚШ доллари қийматидаги асбоб-ускуналар етказиб берилди.

Бу муҳим йўналишда ўз куч ва имкониятларимиз билан бир қаторда хорижий мамлакатлар ва халқаро ташкилотлар билан олиб бораётган яқин ҳамкорлигимиз ижобий самара бермоқда.

Масалан, Жаҳон овқатланишни яхшилаш жамғармасининг 6 миллион долларлик маблағи ҳисобидан ун маҳсулотларини фортификация қилиш бўйича муҳим чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Япония ҳукуматининг гранти асосида Республика акушерлик ва гинекология илмий-тадқиқот институти 3,5 миллион долларлик замонавий даволаш-диагностика ускуналари билан жиҳозланди.

Саудия Тараққиёт жамғармаси ва ОПЕК жамғармаси томонидан юртимиздаги 28 та янги мактаб қурилишига 21 миллион, Кувайт араб иқтисодий ривожланиш жамғармаси томонидан Республика нейрохирургия маркази қурилишига 13 миллион, Ислом тараққиёт банки томонидан 5 та касб-ҳунар коллежи қурилиши учун 10 миллион доллар, Бирлашган Араб Амирликлари томонидан янги мактабларни жиҳозлаш, компьютерлар билан таъминлаш учун 16 миллион доллар миқдорида маблағ ажратилганини қайд этиш лозим.

Шулар қаторида Осиё тараққиёт банки, Германиянинг КФВ банки ва Хитой Халқ Республикасининг молия институтлари томонидан коммунал хизмат соҳасини янада ривожлантириш, қишлоқ аҳолисини тоза ичимлик суви билан таъминлашни яхшилаш учун катта миқдорда маблағ ажратилганини алоҳида таъкидлаш ўринли бўлади.

Ёшларни соғлом турмуш тарзи асосида тарбиялаш, оммавий спортни ривожлантириш учун йил давомида 186 та спорт иншоотида катта ҳажмдаги қурилиш-таъмирлаш ишлари якунига етказилиб, миллионлаб фарзандларимизнинг спорт билан шуғулланиши учун кенг имкониятлар яратилди.

Ўтаётган йилимиз турли спорт анжуманларига, бу соҳада эришган, барчамизга ғурур ва ифтихор бағишлайдиган ғалабаларга бой бўлгани билан ҳам эсда қолиши шубҳасиз. Жумладан, Пекинда бўлиб ўтган 29-Ёзги олимпиада ўйинларида спортчи ёшларимиз фаол қатнашиб, кескин курашларда 1 та олтин, 2 та кумуш, 3 та бронза медалини қўлга киритгани мамлакатимиз спорт ҳаётидаги катта воқеа бўлди.

Ана шундай ютуқлар қаторида футбол бўйича Ўзбекистон ёшлар терма жамоасининг Осиё чемпионати мусобақаларида муносиб иштирок этиб, 2009 йили Мисрда бўлиб ўтадиган жаҳон чемпионатида қатнашиш ҳуқуқига эга бўлгани барчамизни қувонтиради, албатта.

Азиз дўстлар!

Жамиятимиз пойдевори бўлган ёш оилаларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлаш масаласини биз ўз олдимизга қўйган эзгу ва юксак марраларга етишнинг асосий омилларидан бири деб биламиз.

Жорий йилда бу масалада ҳам бир қатор эътиборга лойиқ ишлар амалга оширилди. Жумладан, ҳудудларимизда ёш оилалар учун уй-жой қуриш ишларига 46 миллиард сўмлик кредит ажратилиб, 15 та кўпқаватли уй фойдаланишга топширилди ва 530 та ёш оила алоҳида квартирага эга бўлди.

Йил охиригача яна шундай 52 та кўпқаватли уй битказилиб, 1 минг 900 та ёш оила квартира билан таъминланади. Шунингдек, 1 минг 300 нафар ёш ўқитувчининг оиласига якка тартибда уй-жой қуриш учун ер участкалари ажратилганини ҳам қайд этиш лозим.

Шуни айтиш керакки, 2008 йилда Меҳрибонлик уйлари битирувчиларини оилавий турар-жой билан таъминлаш тизими яратилиб, улардан 90 нафарига янги квартиралар берилгани хайрли ишларимиздан бири бўлди.

Агарки давлатнинг эзгу ишлар рўйхатини давом эттирадиган бўлсак, 14 миллиард сўмдан ортиқ ҳомийлар маблағи ҳисобидан 15 мингдан зиёд оилага қорамол берилгани, кам таъминланган ва ёш оилаларга шахсий чорвачилик билан шуғулланиш учун 6,5 миллиард сўмлик имтиёзли кредитлар ажратилгани, ёрдам ва кўмакка муҳтож инсонларни қўллаб-қувватлаш бўйича қилинган бошқа кўп-кўп ишларни айтиб ўтишимиз лозим бўлади.

Мухтасар айтганда, «Ёшлар йили» Давлат дастури доирасида белгиланган чора ва тадбирларни амалга ошириш учун шу кунга қадар барча манбалар ҳисобидан 1 триллион 248 миллиард сўмдан ортиқ, жумладан, 1 триллион 96 миллиард сўмлик бюджет маблағи, 151 миллиард сўмдан зиёд ҳомийлар маблағи сарфланганини ўзимизга тасаввур қиладиган бўлсак, ўйлайманки, бу борада бажарган ишларимизнинг кўлами ва миқёси яққол намоён бўлади.

Ҳурматли ватандошлар!

Эл-юрт манфаати йўлида беғараз ва савоб иш қилиш, одамларнинг дарду ташвишларини ўзига яқин олиш каби халқимизга азалдан мансуб бўлган ана шундай хусусият ва фазилатлар, албатта, барчамизга ифтихор бағишлайди ва биз қандай улуғ зотларнинг фарзандлари эканимизни ҳис қилиб, шунга муносиб бўлиб яшашга даъват этади.

Фурсатдан фойдаланиб, мана шундай олижаноб ишга ўз ҳиссасини қўшган юртимиздаги давлат ва нодавлат ташкилотларга, фермерлик ва тадбиркорлик субъектларига, хорижий давлат ва жамғармалар, халқаро тузилмаларга, мана шу залда ўтирган, Ўзбекистонга ёрдам беришда жонкуярлик кўрсатган чет элларнинг элчилари ва вакилларига, шу йўлда холис хизмат қилган барча-барча инсонларга ўз номимдан, халқимиз номидан самимий ташаккур билдираман.

Барчамизга аён бўлиши керакки, «Ёшлар йили» деб эълон қилинган 2008 йилда амалга оширган улкан, ўлчови ва аҳамиятини баҳолаш қийин бўлган ишларимиз бир йил билан чегараланмайди, албатта.

Бир нарсани чуқур англаб олишимизни истардим. Биз ўз олдимизга қўйган эзгу орзу-ниятларимизга етмоқчи, мамлакатимиз тараққиётини жадал ривожлантирмоқчи бўлсак, Ватанимизнинг халқаро майдондаги ўрни ва нуфузини янада оширмоқчи, жондан азиз фарзандларимизнинг бахту камолини кўрмоқчи бўлсак, бунинг асосий шарти ва омили фақат битта — ҳаётга кириб бораётган ёш авлодни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, унинг олдида кенг йўл очиб бериш, бунинг учун барча имкониятларимизни сафарбар этишдан иборат, деб биламан. Ва ишонаманки, биз бу йўлда ўз мақсадларимизга албатта етамиз.

Қадрли юртдошлар!

Энди сизлар билан кириб келаётган янги — 2009 йилга қандай ном бериш, қандай муҳим ва устувор вазифаларни ўзимиз учун асосий мақсад қилиб белгилаб олиш тўғрисида фикр алмашиб олсак, айни муддао бўлади.

Ўйлайманки, ҳаммамиз бир фикрга қўшиламиз — барчамизнинг илдизимиз, томиримиз аввалambор қишлоқ заминига бориб тақалади. Она Ватан деган улуғ ва муқаддас тушунча одамзот учун гўёки қишлоқ тимсолидан бошланади.

Ҳақиқатан ҳам, халқимизнинг ризқи рўзи, насибаси аввало далаларимизда заҳматкаш деҳқонларимиз томонидан етиштириладиган маҳсулотлар, озиқ-овқат ва нозу неъматлар билан ўлчанади.

Лўнда қилиб айтганда, ҳар бир онгли инсон қайси жойда, юртимизнинг қайси чеккасида яшамасин, албатта ўзининг, оиласининг ҳаёти қишлоқ замини билан чамбарчас боғланганини сезиши, тушуниши табиий, деб ўйлайман.

Шу билан бирга, яна бир масалани эътиборимиздан чиқармаслик керак. Бугунги кунда халқимизнинг аксарият қисмини, яъни 50 фоизга яқинини қишлоқ аҳолиси ташкил этади.

Бундан келиб чиқадиган мантиқий хулоса шуки, юртимизнинг янада обод, халқимиз ҳаётининг янада фаровон бўлиши ва олдимизда турган юксак вазифаларнинг бажарилиши, ҳеч шубҳасиз, қишлоқларимизнинг тақдири ва келажаги билан боғлиқ эканини барчамиз яхши англаймиз.

Шунинг учун Ватанимиз тараққиётида тутган ўрни ва аҳамияти беқиёс бўлган қишлоқ аҳлининг ҳаётини замонавий мезонларга жавоб берадиган даражага кўтариш ва умуман, қишлоқ хўжалиги соҳаси ривожига ривож қўшиш, унинг самарадорлигини ошириш бугунги кунда энг долзарб, ҳаётнинг ўзи талаб қилаётган муҳим бир вазифага айланмоқда.

Шу борада олиб бораётган амалий ишларимизни янги босқичга кўтариш мақсадида мен кириб келаётган янги йилга мамлакатимизда «Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили» деб ном беришни таклиф этаман.

Ҳурматли дўстлар!

Биз қишлоқларимизни ҳар томонлама ривожлантириш ва обод этиш, мавжуд ижтимоий муаммоларни ечиш учун тегишли давлат ва жамоат ташкилотлари иштирокида «Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили»га бағишланган махсус давлат дастурини ишлаб чиқамиз, албатта.

Бу дастурда акс эттириш лозим бўлган асосий чора ва тадбирлар ҳақида гапирганда, аввало қишлоқда турмуш даражасини ошириш, қишлоқ аҳлининг манфаатларини янада тўлиқ таъминлашга қаратилган ҳуқуқий базани мустаҳкамлаш, шу масалалар билан боғлиқ амалдаги қонун ҳужжатларини бугунги кун талаблари нуқтаи назаридан қайта кўриб чиқишимиз зарур, деб ўйлайман.

Айни вақтда, қишлоқ жойлардаги инфратузилма тармоқларини — бу уй-жой қурилиши бўладими, табиий газ, тоза ичимлик суви, электр энергияси таъминоти бўладими, йўлларнинг ҳолати, транспорт ва коммуникация хизматлари масаласи бўладими — буларнинг барчасини янада ривожлантириш, бир сўз билан айтганда, қишлоқ ҳаётининг савияси ва маданиятини янги поғонага кўтаришга устувор аҳамият беришимиз даркор.

Шу билан бирга, қишлоққа саноатни, хизмат ва сервис шохобчаларини олиб кириш, ихчам ва замонавий техника ва технологиялар билан жиҳозланган қайта ишлаш корхоналарини барпо этиш ва шу тадбирларни амалга ошириш ҳисобидан қишлоқ аҳолиси, аввалambор, ёшларни иш билан таъминлаш, одамларнинг даромади ва фаровонлигини оширишдек муҳим мақсадлар дастурда ўз ифодасини топиши лозим.

Шунингдек, қишлоқ хўжалигидаги ислоҳотларни чуқурлаштириш, фермерлик ҳаракатини қўллаб-қувватлаш, моддий ва молиявий базасини мустаҳкамлаш, уларга янада кенг йўл очиб бериш, бу борада янги имтиёз ва имкониятларни туғдириш, қисқача айтганда, қишлоқда пайдо бўлаётган мулкий муносабатларни, янги ўрта синф вакиллари — мулкдорлар, тадбиркор ва ишбилармонларнинг манфаатларини ҳимоялаш бугунги кунда энг катта аҳамиятга эга.

Олдимизда турган муҳим вазифалардан бири — бу еримиз, тупроғимиз унумдорлигини доимий равишда ошириш билан боғлиқ экани барчамизга яхши аён. Бу мақсадга эришиш учун ернинг мелиоратив ҳолатини яхшилашдек ўта долзарб масалаларга эътиборни янада кучайтириш талаб этилади.

Яъни, ер деҳқонни боқади, деҳқон эса элни боқади, деган ҳикмат ҳамиша диққатимиз марказида туриши, қишлоқ хўжалиги соҳасидаги фаолиятимиз мезонига айланиши даркор.

Бу борадаги вазифалар қаторида биз учун энг катта бойлик бўлган инсон саломатлигини асраш, аҳолининг тиббий маданиятини ошириш, таълим-тарбия тизимининг моддий базаси ва сифат даражасини кучайтириш масалалари бўйича аниқ режалар белгиланиши зарур.

Бу дастурни шакллантиришда давлат ва нодавлат ташкилотлар, маҳаллий ҳокимликлар, фермерлик ва тадбиркорлик тузилмалари, кенг жамоатчиликнинг тавсия ва таклифлари ҳар томонлама инобатга олиниши мақсадга мувофиқ бўлади, албатта.

Азиз ва қадрли ватандошлар!

Юқорида билдирилган барча фикр-мулоҳазаларни мужассам этиб, қишлоқ тараққий топса, юртимиз обод, ҳаётимиз янада фаровон бўлади, десам, ўйлайманки, барчамизга дахлдор бўлган ҳақиқатни айтган бўламан.

Ишончим комилки, ана шундай эзгу мақсадни амалга оширишда ҳаммамиз белни маҳкам боғлаб, фаол иштирок этамиз, бу йўлдаги интилиш ва ҳаракатларимиз нафақат қишлоқларимиз, балки бутун мамлакатимизни янги, юксак марраларга олиб чиқишда улкан қадам бўлиб хизмат қилади.

Сизларни Конституциямиз байрами билан яна бир бор қутлар эканман, барчангизга сиҳат-саломатлик, бахт ва омад тилайман.

Ёрқин келажак кафолати

Ўзбекистон қурилиш ва қурилиш ашёлари саноати ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгашининг Тошкент вилоят вакиллиги ташаббуси билан «Оҳангароншифер» ҳиссадорлик жамиятида давра суҳбати бўлиб ўтди. Унда корхона касаба уюшма ташкилоти раиси О.Хушназаров, Тошкент давлат юридик институти кафедра мудири Ҳ.Муҳаммедов Асосий қонунимизнинг ҳаётимизда тутган ўрни ҳақида жонли мисоллар орқали ўз фикрларини баён этишди. Шунингдек, Марказий кенгашнинг Тошкент вилояти вакили Т.Одилхўжаев Конституциямиз барча соҳалар фаолияти йўналишларини аниқ белгилаб бериши билан аҳамиятли эканини таъкидлаб ўтди.

Д.АЛЛАҚУЛОВА,
«Ishonch» мухбири

* * *

Демократия мезони

Яқинда Бухоро тиббиёт коллежида «Конституция — демократия мезони» мавзусида конференция ўтказилди. Коллеж талабалари ўртасида «Ўзбекистон Конституцияси ва давлат рамзлари» мавзусида очиқ дарс, «Конституциямиз — бахтимиз қомуси» деб номланган танлов, «Сиз ҳуқуқингизни биласизми?» мавзусида давра суҳбати ташкил қилинди.

Худди шундай тадбирлар Бухоро давлат тиббиёт институти, Ғиждувон тиббиёт коллежида ҳам бўлиб ўтди. Касаба уюшма қўмиталари билан ҳамкорликда ташкил этилган ушбу анжуманлар охирида фаол талабалар моддий рағбатлантирилди.

Иззатулла ҲОЖИЕВ,
«Ishonch» мухбири

* * *

Бош қомусимиз шарафланмоқда

Жиззах вилоят касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси кенгаши раёсати қарорига кўра Маданият уйлари, саройлар ва клубларда, кутубхоналарда маданий-маърифий тадбирлар уюштирилмоқда, кўргазмалар ташкил этилиб, спорт турнирлари бўлиб ўтмоқда. Конституция моҳияти ва мазмуни, юртимизда амалга оширилаётган ислоҳотлар бўйича жойларда ҳуқуқшунос олимлар иштирокида учрашув ва суҳбатлар ўтказилаяпти.

Жиззах политехника институтида бўлиб ўтган тадбир «Конституциямиз — фахримиз» деб номланди. Унда ҳуқуқ соҳаси етакчилари билан бирга таниқли ижодкорлар ҳам иштирок этишди.

Бахмал туманидаги барча мактабларда ўтказилган «Конституция — бахтимиз» мавзусидаги иншолар ҳамда деворий газеталар кўрик-танловида 1-, 7-, 8-, 45-, 48-, 50-, 36-мактаблар ўқувчиларининг ишлари алоҳида эътироф этилган бўлса, Арнасой тумани мактабларида «Сиз қонунни биласизми?» мавзусида кўрик-танловлар ўтказилди.

Абдуманнон АЗИМОВ,
«Ishonch» мухбири

* * *

Касаба уюшмалари фаоллиги

Жомбой туманидаги таълим муассасаларида Асосий қонунимизни чуқур ўрганишга доир қатор тадбирлар бўлиб ўтди. Уларда тажрибали ҳуқуқшунослар, муаллимлар, жамоат ташкилоти вакиллари ёшларга Конституциямиз асосида яратилган шарт-шароитлар ҳақида сўзлаб беришди.

— Конституциямизда ёш авлод тарбияси, уларнинг билим олиши, эркин касб танлаши кафолатланади. Бу борадаги ишлар тўлалигича давлат назоратида, — деди таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгашининг Жомбой туманидаги вакили Лола Тоғаева. — Бу жараёнда касаба уюшмалари ҳам фаол иштирок этаяпти.

Касаба уюшмалари, халқ таълими бўлими, болалар спортини ривожлантириш жамғармаси ҳамкорликда Конституция байрами шарафига 15 ноябрдан 15 декабргача бўлган фурсатни спорт-соғломлаштириш ойлиги дея эълон қилишган эди. Айни кунларда барча таълим муассасаларида мусобақалар давом этмоқда. Ғолиблар касаба уюшмаси томонидан рағбатлантириб борилаяпти.

Нурулла ШАМСИЕВ,
«Ishonch» мухбири

* * *

Давра суҳбати

Сирдарё вилояти касаба уюшма ташкилотлари бирлашмасида Ёқилғи-энергетика ва кимё саноати ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгашининг Сирдарё вилояти вакиллиги ҳамда Республика Маънавият тарғибот марказининг вилоят бўлими ҳамкорликда давра суҳбати уюштирди. Уни Гулистон давлат университети катта ўқитувчиси Сафар Дониёров «Конституция — ҳуқуқларимиз кафолати» мавзусидаги маърузаси билан бошлаб берди.

Тадбирда Маънавият тарғибот маркази вилоят бўлими раисининг муовини Бахтиёр Ўтанов, таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси вилоят кенгаши раиси Қаршибой Эшназаров ва бошқалар сўзга чиқиб, Асосий қонунимизнинг ҳақ-ҳуқуқларимизни ҳимоя қилишдаги аҳамиятига алоҳида эътибор қаратишди.

Миржалол ОТАБЕКОВ,
«Ishonch»нинг жамоатчи мухбири

* * *

Ҳуқуқ ва бурч уйғунлиги

«Қизилтепа ун заводи» ОАЖда Конституциямизнинг мазмун-моҳиятини тарғиб қилишга бағишланган кеча ўтказилди.

Тадбирда жамият раиси Бахтиёр Бердиев, бошланғич касаба уюшма қўмитаси раиси Шукрулла Исматов Бош Қомусимизнинг ҳаётимиздаги ўрни, меҳнат аҳлининг манфаатлари қалқони сифатидаги аҳамияти хусусида маъруза қилишди. Сўз олганлар ҳуқуқ ва бурчни уйғун ҳолда теран англаш эл-юрт равнақига хизмат қилажагини таъкидлашди.

Мансур АЛОВУДДИНОВ,
«Ishonch» мухбири

Олий қадрият

Асосий қонунимизнинг 13-моддасида «Ўзбекистон Республикасида демократия умуминсоний принципларга асосланади, уларга кўра инсон, ҳаёти, эркинлиги, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа дахлсиз ҳуқуқлари олий қадрият ҳисобланади», дейилади. Мазкур сатрлар замирида иймон ва диёнатни қалб шиори қилиб олган ота-боболаримиз мероси, жамиятдаги жамики неъматларни инсонларнинг фаровон турмуши учун йўналтирилаётган давлат ғамхўрлиги мужассам бўлиб, ўзлигини англаган одам борки, бутун вужудини, иқтидори ва қобилиятини она-Ватан равнақи учун сарф этиши муқаррар.

Ўзбек давлатчилигининг тарихий тажрибаси, демократия тамойиллари ва қонун устуворлигининг яхлит бир кўринишдаги тантанаси ўлароқ, дунё юзини кўрган Конституциямиз ўз фуқароларининг муносиб ҳаёт кечиришларини таъминлашга, инсонпарвар ҳуқуқий демократик давлат барпо этиш ва фуқаролар жамияти тинчлиги ҳамда миллий ҳамжиҳатликни кафолатлаш каби олижаноб мақсадларга хизмат қилмоқда. Бинобарин, мустақилликнинг олий мақсади ва ғояси ҳам аслида ўзбек миллати иззатини жойига қўйишдан иборатдир.

Ўрни келганда шуни айтиш керакки, тоталитар тузум даври конституциясида, агар таъбир жоиз бўлса, ихтиёрий мутелик ўз аксини топган эди. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг энг муҳим моҳияти шундаки, унда «давлат органлари ва мансабдор шахслар жамият ҳамда фуқаролар олдида масъулдир», яъни «фуқаролар манфаатининг устунлиги қонуний равишда мустаҳкамланган ва кафолатланган». Собиқ тузумда бундай фикрни ҳеч ким хаёлига ҳам келтира олмас эди. Ҳозирги ҳуқуқий демократик, инсонпарвар жамиятда ҳар бир инсон — унинг ҳаёти, эрки, шаъни, қадр-қиммати, тили, миллати ва ирқидан қатъи назар муқаддас бўлиб, у давлат ҳимоясидадир.

Ислом Каримовнинг «Икки давлат фуқаролигига мансублик — ачинарли ҳолдир. Бу беватанлик билан баробардир», деган сўзлари бугун юзага келган халқаро бўҳронлар силсиласида ўз исботини топмоқда. Икки фуқаролик ҳуқуқи, бу аслида, ўзбекча қилиб айтганда, икки уйлик бўлишдан бошқа нарса эмас. Қолаверса, у бошқа бир давлатнинг бошқа бир мамлакат ички ишларига аралашиши учун шунчаки баҳона вазифасини ўташи мумкин. Бунга эса эндигина кўкрагига озодлик шамоли теккан Ўзбекистон асло йўл қўёлмайди.

Қадимий тош битиклардаги тартиб-қоидалардан тортиб, то бугунги кунгача синовларга тўла, машаққатли йўлларда орттирилган ҳуқуқий қадриятларимиз, бир неча минг йиллик тажрибалар бир бутун ҳолда намоён бўлган десак асло муболаға эмас. Шунинг учун ҳам мамлакатимиз раҳбари Ислом Каримов ўзининг «Биздан озод ва обод Ватан қолсин» номли асарида янги Конституциямизни: «Умумий мазмунидан тортиб, оддий бир бандига қадар Хўжа Аҳмад Яссавий бобомиз даврида, буюк Амир Темур замонида шаклланган миллий мафкурани, муқаддас исломий қадриятларни ўзида акс эттиради», дея таърифлайди. Шунга кўра, Конституциямизнинг 18-моддасида «Ўзбекистон Республикасида фуқаролар бир хил ҳуқуқ ва эркинликларга эга бўлиб, жинси, ирқи, миллати, тили, дини, ижтимоий келиб чиқиши, эътиқоди, шахси ва ижтимоий мавқеидан қатъи назар қонун олдида тенгдирлар», деб қатъий таъкидланади. Бу ғоя «Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон Декларацияси»нинг 2-моддасидаги «Ҳар бир инсон бирор бир айирмачиликсиз ирқи, терисининг ранги, жинси, тили, дини, сиёсий эътиқоди ва бошқа эътиқодлари, миллий ёки ижтимоий келиб чиқишидан қатъи назар мазкур Декларацияда эълон қилинган барча ҳуқуқлар, эркинликлар соҳиби бўлиши керак» деган фикр билан ҳамоҳангдир.

Инсон ҳамиша эркин ва ҳурфикрли бўлиб яшаш учун интилади. Унинг ўз эътиқоди, ғояси бўлади. Шу жиҳатдан Конституциямизда виждон ва диний эътиқод эркинлигига алоҳида ўрин берилган. Виждон — бу иймон-эътиқоддир.

Меҳр-оқибат, одамийлик, шафқатли бўлиш, ўзга миллат ва элатларга нисбатан ҳурмат кўрсатиш, ор-номус, иффат, иймон-эътиқод каби эзгу фазилатлар муқаддас Турон заминида яшаган ва яшаётган инсонлар учун азалий хусусият бўлиб, бу минтақадан дунё маданияти хазинасига беқиёс ҳисса қўшган юзлаб илм-фан арбоблари, мутафаккир-алломалар етишиб чиққани ҳам бежиз эмас. Улар — Абу Райҳон Беруний, Ибн Сино, Фаробий, Аҳмад ал-Фарғоний, Муҳаммад аз-Замахшарий, Имом ал-Бухорий, ал-Мотурудий... Хоразмийлар, Термизийларнинг ўзи қанча! XX асрда Марказий Осиё республикалари, қолаверса, жаҳон фани, маданияти учун ибрат бўла олган олимлар, кимёшунослар — Обид Содиқов, Собир Юнусов, файласуфлар — Иброҳим Мўминов, Музаффар Хайруллаев, тарихчи-қадимшунос Яҳё Ғуломов, ядро ва физикавий электроника назариячилари — Убай Орипов, Улуғбек Ғуломов, сейсмолог — Ғани Мавлонов ва бошқалар билан ҳар қанча фахрлансак арзийди. Чунончи, Ҳабиб Абдуллаев жаҳон фанида биринчилардан бўлиб ер қатламининг маълум, яъни юза қисмида қимматбаҳо маъданлар бор бўлиши мумкинлиги тўғрисидаги илмий назариясини яратди. Бу фавқулодда ҳодисанинг Марказий Осиё учун аҳамияти антик юнон-рим маданиятининг Европа маданиятига кўрсатган таъсирига қиёсланиши ҳам тасодиф эмас.

Юртбошимиз миллий истиқлол ғояси ва мафкурасининг яратилишини Конституциявий қоида даражасига кўтаришида ҳам чуқур мазмун бор.

Зеро, миллий ғоя ва миллий мафкуранинг демократик принциплар билан уйғунлашуви табиий ҳол бўлиб, у узоқ давом этиши ва ривожланиши, муайян даражада машаққатли кечиши билан характерланади. Бу жараёнга, хусусан, миллий ғоянинг ҳуқуқий жиҳатларига, уларнинг шаклланишига юридик воқелик таъсир этмай қолмайди. Шу маънода миллий ғоя ва мафкуранинг халқимиз онги-шуурида шаклланишида ҳуқуқнинг, қонуннинг жамиятда тутган ўрнини ва қадрини англаш катта аҳамиятга эгадир.

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси мамлакатимизда демократик ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамияти барпо этилишини эълон қилади. Қонун устуворлиги эса ҳуқуқий давлат амал қилиши лозим бўлган муҳим ва асосий шартдир.

Карим НОРМАТОВ,
профессор

Ҳуқуқини таниган миллат буюк ишларга қодир бўлади. Шу боис мамлакатимиздаги олий ўқув юртлари, коллеж ва мактабларда бунга алоҳида эътибор қаратилган. Жумладан, Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон миллий университети ҳуқуқшунослик факултетида бўлганимизда бунга ишонч ҳосил қилдик.

Ҳуқуқшунослик қандай ўқитилмоқда?

Хорижий мамлакатлар конституциявий ҳуқуқи фани ўқитувчиси Гулбаҳор Ғаниева:

— Факултетимизда ёшларнинг дарс бериш кўникмасини ошириш мақсадида малакали мутахассислар томонидан ўқув машғулотлари ташкил қилинган. Талабалар ўз ҳуқуқларини билиши ва талаб қилиши, атрофдагиларга маслаҳат бера олиши учун ҳаракат қилинаяпти.

Шунингдек, талабаларнинг илмий салоҳиятини ошириш борасида ҳар йили икки марта «Конституция — демократик сайловлар кафолати» мавзусида конференция ўтказилиб, бакалавр ва магистрларнинг маърузалари тўплами нашр этилмоқда. Бу йил ёшларга оид қонунларни такомиллаштириш масалалари бўйича республика конференцияси бўлиб ўтади.

Ҳуқуқшунослик факультети 2-курс талабаси Минора Обидова:

— Дарслар замонавий методлар ҳамда халқаро андозадаги технологиялар асосида олиб борилади. Олинган билимларни амалиётда тўғри қўллай олиш мақсадида маъруза ва семинарларимизга ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ходимлари таклиф этилиб, мулоқот ва баҳсида мунозаралар ўтказилади.

Ҳуқуқшунослик факультети 2-курс талабаси Зарнигор Умарова:

— Факултетимиз ўқитувчилари ҳар йили дарслик ва қўлланмалар чиқаради. Кўп саволларга манбалардан жавоб олишимиз ҳам мумкин.

Маъруза ва машғулотларда ўрганганларимизни амалиётда қўллаяпмиз. Масалан, милиция ходимлари биздан ҳужжат талаб қилганда, албатта, уларнинг гувоҳномасини суриштиришимиз лозим.

Ҳуқуқшунослик факультети 2-курс талабаси Зоир Поёнов:

— Билим олиш билан бирга турли танловларда ҳам қатнашаяпмиз. 2 декабр куни ЎзМУ маданият саройида Республика кўзи ожизлар жамияти, ЎзМУ касаба уюшмаси, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати ҳамкорлигида олий ўқув юртлари талабалари ўртасида бадиий ижод, куй ижрочилиги, мусиқий асбоблар сози, саҳна кўриниши бўйича «Марҳабо, талантлар» деб номланган тадбир ўтказилди. «Талаба имтиҳон куни» саҳна кўриниши билан 2-ўринни, Амир Худойбердининг «Иброҳимдан тондилар» шеърини ифодали ўқиб 3-ўринни эгалладим.

Бундай тадбирлар олий ўқув юртлари талабалари ўртасида дўстона муносабатни йўлга қўйишнинг бир усулидир.

Улдона АБДУРАҲМОНОВА,
ЎзМУ магистри

Ватаннинг юксак мукофотлари топширилди

(Боши 1-бетда)

Тақдирланганлар номидан сўзга чиққан Ўзбекистон Қаҳрамони, Андижон вилояти, Олтинкўл туманидаги «Олтинкўл водий гулшани» фермер хўжалиги раҳбари Сиёсатхон Абдуллаева, «Фидокорона хизматлари учун» ордени соҳиби, Академик ва халқ бадиий жамоалари дирекцияси хонандаси Ғуломжон Ёқубов, Ўзбекистон Республикаси халқ артисти, Бердақ номидаги Қорақалпоғистон давлат мусиқий театри актёри Турсингул Қайибназарова, Ўзбекистон Республикаси халқ ўқитувчиси, Тошкент шаҳар, Шайхонтохур туманидаги 40-умумий ўрта таълим мактабининг математика ва информатика фанлари бўйича ўқитувчиси Турғун Азларов, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган спорт устози, «Севинч» аёллар футзал жамоаси бош мураббийи Владислав Хан, «Фидокорона хизматлари учун» ордени соҳиби, Тошкент педиатрия тиббиёт институти ҳузуридаги Юнусобод академик лицейи директори Ортиқбой Эшонқулов, «Эл-юрт ҳурмати» ордени соҳиби, «Жиззах овози» газетаси бош муҳаррири Акрам Иномов, «Буюк хизматлари учун» ордени соҳибаси, Тошкент давлат шарқшунослик институти профессори Суйима Ғаниева ушбу мукофотлар бундан буён Ватан равнақи, халқ фаровонлиги йўлидаги фидокорона меҳнатни янада юқори суръат ва шижоат билан давом эттиришга ундашини, янгидан-янги марраларни эгаллашга илҳомлантиришини таъкидладилар, юксак эътибори учун давлатимиз раҳбарига самимий миннатдорлик билдирдилар.

(ЎзА)

Бетимсол ютуқларимизнинг ҳуқуқий асоси

(Боши 1-бетда)

Президентимиз ташаббуси билан қабул қилинган «Ёшлар йили» Давлат дастурига мувофиқ ёш авлод манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилган ҳуқуқий база янада мустаҳкамланди.

Таълим соҳасида амалга оширилаётган умуммиллий давлат дастурларининг ижросини таъминлашга алоҳида эътибор қаратилди. Мактаб, академик лицей, касб-ҳунар коллежлари ва олий ўқув юртларида таълим сифати ва самарадорлиги оширилди. 2008 йилда 184 замонавий лицей ва коллеж барпо этилди, 1 минг 875 мактабда янги қурилиш, реконструкция ва таъмирлаш ишлари амалга оширилди.

Ўтган давр мобайнида ёшларни иш билан таъминлаш борасида салмоқли ишлар амалга оширилди. 2008 йилда мамлакатимиз бўйича 660 минг янги иш ўрни яратилди. Қишлоқларимизда истиқомат қилаётган йигит-қизларни иш билан таъминлашга алоҳида эътибор қаратилди.

Давлат дастурига мувофиқ минглаб ёш оилаларга истеъмол ва ипотека кредитлари берилди, 530 ёш оила уй-жойга эга бўлди.

Мамлакатимизда ҳар йилга муайян ном бериш хайрли анъанага айланган.

Шу анъанага мувофиқ Президентимиз Ислом Каримов кириб келаётган янги — 2009 йилни «Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили» деб эълон қилишни таклиф этди. Юртбошимизнинг бу таклифи йиғилганлар томонидан гулдурос қарсаклар билан қўллаб-қувватланди.

Тантанали маросим санъат усталари ва ижрочи ёшларнинг байрам концерти билан якунланди.

(ЎзА)

Ёшлик — орзулар оғушига чўмган давр. Бу чоғда киши ҳар бир кундан оқилона фойдаланиши, умрини беҳуда совурмаслиги керак. Юртимизда бунинг учун барча шарт-шароит мавжуд.

Конституция — менинг тақдиримда

Беғуборлик даври

Бу йил юртимизда «Ёшлар йили» давлат дастури доирасида кенг қамровли тадбирлар ўтказилди. Айниқса, касаба уюшмаларининг ёшларга эътиборини эътироф этиш лозим. Самарқандда 174.043 нафар талаба касаба уюшма аъзоси бўлиб, уларнинг маънавий, интеллектуал, ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқлари ана шу ташкилот томонидан муҳофаза қилинган.

Тармоқ кенгаши университет ва институтларда таҳсил олаётган 14 нафар, коллежларда ўқиётган 6 нафар иқтидорли ёшларни ҳар ойда энг кам иш ҳақи миқдорида устама стипендия билан тақдирламоқда. Марказий кенгаш 4 нафар талабанинг контракт пулини тўлаб бераяпти.

Ўзим ҳам касаба уюшма стипендияси совриндорларидан бириман. Севимли шоиримиз Абдулла Орипов:

«Яхшиларнинг меҳри унутилмас лекин,
Унутилмас улар олдидаги қарз», –

деб ёзганидек, менга билдирилган ишончни оқлашга бор кучимни сарфлайман.

Зеҳригул ЎСАРОВА,
Самарқанд давлат архитектура ва қурилиш институти 4-босқич талабаси

Имкониятдан фойдаланиб...

Бугунги ёшларнинг имконияти катта. Шунинг учун илм олиш, ижод қилиш эркинлигидан фойдаланиб, оламшумул кашфиётлар қилишаяпти.

Конституциямизнинг 41-моддасида белгилаб берилганидек, юртимизда ҳар ким билим олиш ҳуқуқига эга. Бепул таълим олиш давлат томонидан кафолатланади. Бунда Кадрлар тайёрлаш миллий дастури, «Таълим тўғрисида»ги қонун ва бошқа норматив ҳужжатлар ҳуқуқий асос вазифасини ўтамоқда. Кўрсатилаётган рағбат ва эътибор туфайли бугуннинг ёшлари таълим, адабиёт, спорт соҳаларида муваффақиятга эришаяпти. Кўплаб ёшларимиз бир қатор ривожланган давлатларнинг нуфузли олий ўқув юртларида таҳсил олмоқда. Ана шундай шижоатли ўқувчиларимизга назар соларканман, уларга чин дилдан ҳавасим келади. Зеро, қонун билан мустаҳкамланган ҳар бир жараён тақдиримизни мустаҳкамлашга хизмат этмоқда.

Ҳимоят ҲАЙДАРОВА,
Тошкент шаҳар 2-юридик коллежи «Ижтимоий-иқтисодий фанлар» кафедраси мудири

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши қошидаги КУРОРТЛАР БОШҚАРМАСИ

Мамлакатимиз фуқароларини 8 декабр – Ўзбекистон Республикаси Конституцияси куни билан қизғин табриклайди.

Ушбу қутлуғ кунларда уларга сиҳат-саломатлик, бахтиёрлик, шодлик ва ишларида муваффақиятлар тилайди.

Юртдошларимизни бошқарма тасарруфида фаолият юритаётган шифобахш, табиий иқлими гўзал, маъданли сувларга бой, барча имкониятларга эга бўлган, замонавий жиҳозланган санаторийларда дам олиб, даволанишга таклиф этади!

38-модда.

Ёлланиб ишлаётган барча фуқаролар дам олиш ҳуқуқига эгадирлар. Иш вақти ва ҳақ тўланадиган меҳнат таътилининг муддати қонун билан белгиланади.

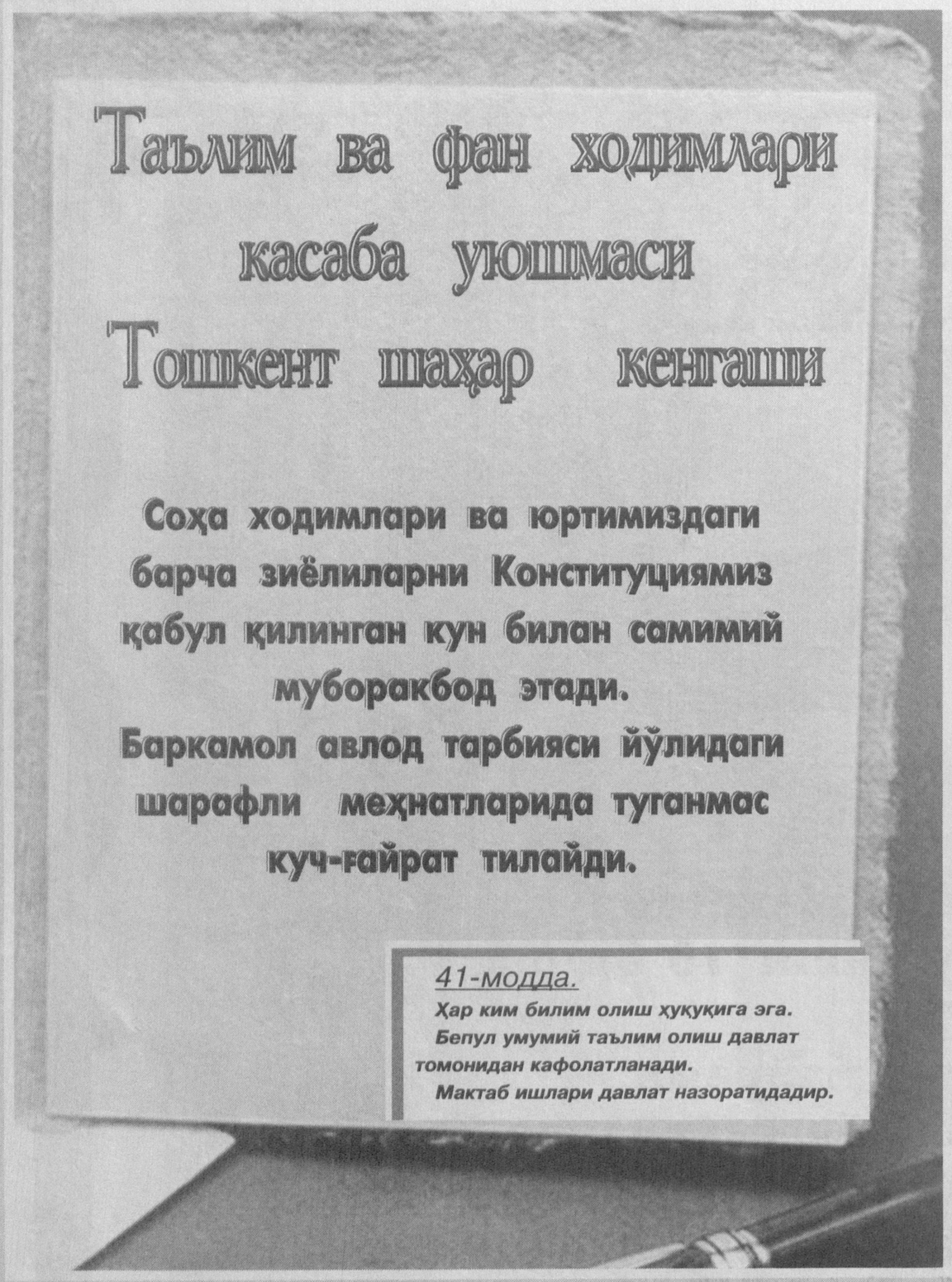
«Қорақалпоғистонпахтафаноат» ҳудудий уюшмаси

Мамлакатимиз аҳолисини Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 16 йиллиги билан қизғин табриклайди.
Бахтимиз Қомусининг шонли байрами нишонланаётган қутлуғ шодиёна кунларда барча фуқароларга соғлиқ-саломатлик, узоқ умр, бахт-саодат, оилавий хотиржамлик тилайди.
Дунёмиз тинч, осмонимиз мусаффо, дастурхонимиз тўкин бўлсин!

55-модда.

Ер, ер ости бойликлари, сув, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси ҳамда бошқа табиий захиралар умуммиллий бойликдир, улардан оқилона фойдаланиш зарур ва улар давлат муҳофазасидадир.

Таълим ва фан ходимлари
касаба уюшмаси
Тошкент шаҳар кенгаши
Соҳа ходимлари ва юртимиздаги барча зиёлиларни Конституциямиз қабул қилинган кун билан самимий мубораквод этади.
Баркамол авлод тарбияси йўлидаги шарафли меҳнатларида туганмас куч-ғайрат тилайди.
41-модда.
Ҳар ким билим олиш ҳуқуқига эга.
Бепул умумий таълим олиш давлат томонидан кафолатланади.
Мактаб ишлари давлат назоратидадир.

Таълим ва фан ходимлари
касаба уюшмаси
Сурхондарё вилоят кенгаши
Мамлакатимиздаги барча илм аҳлини
Асосий Қонунимиз қабул қилинганлигининг 16 йиллиги
муносабати билан чин дилдан табриклайди.
42-модда.
Ҳар кимга илмий ва техникавий ижод эркинлиги, маданият ютуқларидан фойдаланиш ҳуқуқи кафолатланади.
Давлат жамиятнинг маданий, илмий ва техникавий ривожланишига ғамхўрлик қилади.

«Эътироф» танловига

Бир-бирини тўлдирувчи ташкилотлар

Ўзбек маҳаллалари ва касаба уюшмалари тарихи ҳақида сўз бораркан, улар миллий анъаналар ҳамда турмуш тарзидан келиб чиққанини эътироф этиш лозим. Европа социологлари касаба уюшмалари тарихини, одатда, капитализмнинг шаклланиши — цехлар, мануфактура билан боғлайдилар. Асли соҳибқирон Амир Темур давридаёқ Марказий Осиёнинг ривожланган шаҳарларида новвойлик, темирчилик, кулолчилик, қуролсозлик каби маҳаллалар пайдо бўлган. Касб йўналиши бўйича шаклланган бундай ҳудудларда маҳалла аҳли муҳтожларга ёрдам бериш, етимларни боқиш мажбуриятини тўлиқ зиммасига олган. Бошқача айттанда, маҳалла бошқаруви ва касаба уюшмалари замини жамоавийлик мезонларига асос солган.

Миллий замин туфайли ҳозирги пайтда ҳам ўша анъаналар у ёки бу кўринишда сақланиб қолган. Жумладан, маҳалла оқсоқоллари каби касаба уюшма раҳбарларини сайлаш қоидаси ҳозиргача амал қилиб келмоқда.

Мустақиллик йиллари мамлакатимизда юртбошимизнинг маъруза ва асарларида асослаб берилган «Кучли давлатдан кучли фуқаролик жамияти сари» тамойилини жорий қилишда нодавлат, жамоат ташкилотлари сифатида ўзини-ўзи бошқариш органлари ва касаба уюшмаларининг алоҳида ўрни, ўзига хос ҳуқуқ ва бурчлари борки, улар тегишли қонун ҳужжатларида белгилаб қўйилган.

Президентимизнинг 1992 йил 12 сентябрдаги «Маҳалла» хайрия жамғармасини ташкил этиш тўғрисида»ги фармонининг 3-бандида барча ўзини ўзи бошқариш органларининг вазифалари мухтасар кўрсатиб берилган бўлса, 2 июлдаги «Касаба уюшмалари тўғрисида»ги қонун «trade union»ларнинг мустақиллик шароитидаги фаолиятига ҳуқуқий асос солди. Шу ҳужжатлар асосида қабул қилинган низом ва бошқа норматив ҳужжатлар ҳар иккала органнинг ҳуқуқ ва бурчларини белгилаб берди. Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши раиси Дилбар Жаҳонгированинг талқинича, «бизда фақат касаба уюшмаларигагина меҳнат муносабатлари тузилмасида ҳаракат қилиш ҳуқуқи берилган» ва бу фикрга тўлиқ қўшилиш мумкин. Эътироф этиш лозимки, ҳозирги кунда ўзини-ўзи бошқариш органларининг фаолияти ҳақида республика аҳолисининг асосий қисми аниқ тасаввурга эга, аммо касаба уюшмалари ҳақида бундай деб бўлмайди. Касаба уюшмалари ҳақида *фақат соғломлаштириш учун йўлланма берадиган, моддий ёрдам кўрсатадиган, байрамлар ўтказадиган ташкилот* деган қарашлар ҳозиргача мавжуд. Баъзи маълумотларга кўра, ташкилотларда ишлайдиган ходимлар орасида касаба уюшмасига аъзо ёки аъзо эмаслигини билмайдиганлар ҳам бор экан. Бундан ташқари, кўплар номига (шунчаки) аъзо бўлишаркан. Биznингча, бунинг объектив ва субъектив сабаблари кўп. Жумладан, мустақиллик йиллари бозор иқтисодиёти шароитида маҳаллалар фаолияти қанчалик юксалган бўлса, айнан ана шу бозор муносабатлари, хусусий мулк шаклларининг пайдо бўлиши, бизнес, рақобат, банкротлик, ишсизлик каби ҳодисалар касаба уюшмалари фаолиятида кўплаб муаммоларни келтириб чиқарди ва улар барча зиддиятларни бартараф этишга қобил бўлмай қолди. Иккинчидан, биznингча, бунга касаба уюшмаларининг ҳуқуқ ва бурчларини равшан тасаввур қила олмаслик, бошқача айтганда, ҳуқуқий маданиятнинг заифлиги ҳам сабаб бўлмоқда. Мисол учун касаба уюшмасининг оддий аъзоси эмас, Кичик, ўрта бизнес, матлубот кооперацияси, савдо ходимлари ва хусусий тадбиркорлар касаба уюшмаси Марказий кенгаши собиқ раҳбарларидан бири шундай ёзади: «Бозор иқтисодиёти шароитларида кичик бизнес, хусусий тадбиркорликни ривожлантириш ва мамлакат иқтисодиётида хусусий сектор улушини ошириш ҳамда аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари ва бошқа истеъмол товарлари билан таъминлаш, уларга маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш асосий вазифалардан биридир». Ишлаб чиқаришни ривожлантириш, бозор иқтисодиёти шароитида ҳеч бўлмаганда амалдаги вазиятни барқарор сақлаш ҳам зарур. Бусиз корхона, ташкилот, оддий савдо дўкони ҳам бўлмайди. Корхона, ташкилот ривожидан раҳбар ҳам, оддий ходим ҳам манфаатдор. Шу жиҳатдан юқоридаги фикр жуда тўғри, аммо касаба уюшмалари қўмиталари фаолиятига асос бўла олмайди. Негаки, оддий ходим билан раҳбар, кичик, ўрта бизнес ва савдо ходимининг имкониятлари, манфаатлари ўртасида жиддий фарқ бор. Бундан ташқари, тадбиркорларнинг барчаси ҳам давлат, халқ, ўз қўли ҳалла ҳудудида катта-кичик корхона ва ташкилотлар, маҳаллада эса ишсизлар бор. Шу билан бирга ҳар бир маҳалла ўз аъзоларининг сони — болалар, аёллар, пенсионерлар, ёлғиз кишилар, ишсизлар ва бошқалар кўрсатилган паспортга эга. Аммо маҳалла бошқаруви ҳудуддаги корхона раҳбарига «уни ишга ол», «буни ишдан бўшат» дейишга ҳаққи йўқ. Бироқ ушбу корхона ёки ташкилот бирор-бир мутахассисга муҳтож бўлиб қолса, касаба уюшмаси шу масала билан маҳаллага мурожаат қилса, мақсадга мувофиқ бўларди. Ёки касаба уюшмасида маҳалладаги ишсизлар сони, касби, ёши кўрсатилган маълумотлар бўлса яна ҳам яхши. Бунда маҳалла битта ёки бир нечта ишсиздан қутулса, ташкилот яхши мутахассисга эга бўлади.

Ўзини ўзи бошқариш органлари аҳолининг ижтимоий-иқтисодий, маънавий-интеллектуал ҳақ-ҳуқуқларини муҳофаза қилиш, жамиятда манфаатлар уйғунлигини таъминлаш борасида катта ишларни амалга оширмоқда».

Чуқурроқ ўйлаб кўрсак, касаба уюшмаларининг асосий вазифаси «ўз аъзоларининг меҳнат, ижтимоий-иқтисодий, маънавий-интеллектуал ҳақ-ҳуқуқларини муҳофаза қилиш, жамиятда манфаатлар уйғунлигини таъминлаш борасида катта ишларни амалга ошириш»дан иборатлиги аён бўлади. Яъни қайси шаклда бўлмасин ўз ходимларинигина ҳуқуқий ҳимоя қилиш билан касаба уюшмалари ўзини ўзи бошқариш органларидан фарқ қилади. Бу жиҳатдан маҳаллаларнинг жамоаси касаба уюшмаларидан анча кенгроқ. Маҳаллада ишловчи ҳам, ишсиз ҳам яшайди. Ана шу фарқдан келиб чиқиб, маҳалла ва касаба уюшмалари ҳамкорлигидаги мумкин бўлган бир йўналишни кўриб чиқсак. Айтайлик, маҳалла ҳудудидаги ходимларнинг манфаатларига қайғуради деб бўлмайди. Бу масаланинг маънавий томони бошқа бир мавзу. Ҳар нарсани ўз номи билан аташ керак бўлса, касаба уюшмаси иш берувчининг эмас, кўпроқ ишловчининг манфаатини ҳимоя қилсагина асосий вазифасини бажарган бўлади. Бу гапларни шунчаки айтаётганимиз йўқ. Матбуотда иш берувчининг айби билан ноқонуний ишдан бўшатилганлар ҳақида кўплаб мақолалар, тугатилган ташкилотлар ҳақида эълонлар берилмоқда. Айрим бизнесменларнинг «уддабуронлиги» юзасидан жиноят ишлари қўзғатилаяпти.

Президентимизнинг 2000 йил 8 апрелда Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг қурултойи қатнашчиларига йўллаган табригида шундай дейилади: «Сафларида миллионлаб кишиларни бирлаштирган Ўзбекистон касаба уюшмалари ўз аъзоларининг меҳнат, ижтимоий-иқтисодий, маънавий-интеллектуал ҳақ-ҳуқуқларини муҳофаза қилиш, жамиятда манфаатлар уйғунлигини таъминлаш борасида катта ишларни амалга ошириш»дан иборатлиги аён бўлади. Бу масаланинг маънавий томони бошқа бир мавзу. Ҳар нарсани ўз номи билан аташ керак бўлса, касаба уюшмаси иш берувчининг эмас, кўпроқ ишловчининг манфаатини ҳимоя қилсагина асосий вазифасини бажарган бўлади. Бу гапларни шунчаки айтаётганимиз йўқ. Матбуотда иш берувчининг айби билан ноқонуний ишдан бўшатилганлар ҳақида кўплаб мақолалар, тугатилган ташкилотлар ҳақида эълонлар берилмоқда. Айрим бизнесменларнинг «уддабуронлиги» юзасидан жиноят ишлари қўзғатилаяпти.

Президентимизнинг 2000 йил 8 апрелда Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг қурултойи қатнашчиларига йўллаган табригида шундай дейилади: «Сафларида миллионлаб кишиларни бирлаштирган Ўзбекистон касаба уюшмалари ўз аъзоларининг меҳнат, ижтимоий-иқтисодий, маънавий-интеллектуал ҳақ-ҳуқуқларини муҳофаза қилиш, жамиятда манфаатлар уйғунлигини таъминлаш борасида катта ишларни амалга ошириш»дан иборатлиги аён бўлади. Яъни қайси шаклда бўлмасин ўз ходимларинигина ҳуқуқий ҳимоя қилиш билан касаба уюшмалари ўзини ўзи бошқариш органларидан фарқ қилади. Бу жиҳатдан маҳаллаларнинг жамоаси касаба уюшмаларидан анча кенгроқ. Маҳаллада ишловчи ҳам, ишсиз ҳам яшайди. Ана шу фарқдан келиб чиқиб, маҳалла ва касаба уюшмалари ҳамкорлигидаги мумкин бўлган бир йўналишни кўриб чиқсак. Айтайлик, маҳалла ҳудудидаги ходимларнинг манфаатларига қайғуради деб бўлмайди

Тўрвам тўла аламу ўкинч

Анвар ЖЎРАБОЕВ

Мен гадоман,
Тўрвам тўла гул.
Тўрвам тўла
Доғи ҳижрон
Мунаввар хотирнишон.
Юким оғир,
Елкам яғир.
Тонгни тонг оттириб,
Кунни кун боттириб,
Кезиб тоғу сайхон,
Дашту хористон
Мудом сени қидираман,
Излайман,
Овунч.

Мен гадоман.
Тўрвам тўла,
Лиқ тўла
Соғинч.
Фироқ азобидан
Қонларим жўшиб
Йўлимдаги тиконларни
Эзиб-янчиб,
Саъд ахтар,
Зарандар зар
Қадамларинг
Кўзимга суртиб,
Висолингни қидираман,
Излайман,
Овунч.

Мен гадоман,
Тўрвам тўла
Алам ва ўкинч,
Тўрвам тўла
Севги-ю соғинч.
Яратгандан тилаб
Саботу бардош,
Шу бағри тош
Дунё аро
Шому сабо
Фақат сени
Ахтараман.
Ёлғиз сенга
Талпинаман
Эй қадди
Зебо,
Дилозорим,
Ғамгузорим
Бевафо...
ОВУНЧ.

Нега энди била туриб...

Билсанг керак,
Эй қундуз қош:
Ўша нозик юрагинг —
Тош.
Олов-оташ қўлинг —
Илон.
Билсанг керак,
Эй моҳпайкар,
Шакаргуфтор тилинг —
Заҳар.
Хумор-хумор кўзинг —
Ханжар.
Дарё-дарё ошиқлар
Зор
Ўша чилвир сочларинг —
Дор.
Хайриятки,
Билиб қолдим.
Лекин шуни
Билмайманки,
Нега энди
Била туриб
Дорингга тағин осилгум,
Товонларим қонаб-қонаб,
Тиконзоринг кезгум келар.
Нега энди
Била туриб,
Илонингга
Бағрим тутиб,
Тошгинанггa
Бошим қўйиб,
Заҳарларинг
Ичгим келар
Роҳатланиб,
Роҳатланиб,
Тўйиб-тўйиб,
Эсдан оғиб...
Ханжарингни тавоф қилиб,
Ўпгим келар
Суйиб-суйиб,
Жони дилим
Ёниб-куйиб.
Куйиб-ёниб...

Расул Ҳамзатовнинг жавоби

«Жуда қизиқ, нега шоирлар,
Ўтишига қарамай ёши,
Баъзан ҳатто тўкиб кўз ёши,
Ишққа атаб шеърлар битишар?», —

Дея кимдир савол берганди
Олтмиш бешга қадам ташлаган
Улуғ шоир Расул Ҳамзатга
Шаҳри азим — Махачқалъада
Ўтказилган бир учрашувда
(Камина ўша пайтда
Расул оғанинг меҳмони эдим,
Шоир билан нақ икки ҳафта
***Дағистонни кезиб чиқувдим*).**

«Ҳамма биладики, азалдан
Ҳаёт булоғидир муҳаббат,
Аммо билмайдики ҳамма ҳам
Бўлмаса гар бизнинг битиклар
Унинг кўзларини кумади қумлар,
Шу қутлуғ булоқни асрамоқ
Шоирларнинг илоҳий бурчи, —
Дея жавоб қайтарди оға. —
Шу боис ҳам бизлар — шоирлар
Нечада эса-да ёшимиз,
Кордай оқарса-да сочимиз
Ажинлар босса-да юзимиз
У азиз маъвога бағишлаб
Шеъру ғазал битаверамиз».

Фахрия

Қонуснимиз – ҳаёт

Истиқлол туфайли туғилган китоб
Юртимнинг Асосий қомуси бўлди.
Дилларни ёритиб мисоли офтоб
Озод халқ ори-ю номуси бўлди.

Ота-боболарим тушида кўрган
Нурафшон орзулар бўлди менга ўнг.
Бир вақт кўз илғамас чўққида турган
Бахт қуши қўнди-ю, омад чопди сўнг.

Қадри баланд бугун ўзбек ўғлонин,
Қизлар чеварлиги оламга достон.
Ҳикмат бу, ким еса ҳалоллаб нонин,
Келур куттирмасдан ўзи шараф-шон.

Йиллар — холис гувоҳ, истиқлол — неъмат,
Зафарбоши эрур ҳар тонг биз учун.
Шу диёрга дилда чексиз муҳаббат,
Кўрсатмоқда, шукр, адолат кучин.

Истиқлол туфайли туғилган китоб
Юртимнинг Асосий қомуси бўлди.
Дилларни ёритиб мисоли офтоб
Озод халқ ори-ю номуси бўлди.

Маҳмуджон ҚУРБОН,
меҳнат фахрийси

Газетамизнинг навбатдаги сони 11 декабр, пайшанба куни чиқади.

Ғолибларни қутлаймиз!

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши ҳамда «Ishonch» ва «Ishonch-Доверие» газеталарининг «Инсонга наф келтириш — олий бахт» анъанавий Республика танлови Ёшлар йилида меҳнаткашлар ва ёшларнинг ижтимоий-иқтисодий ва ҳуқуқий манфаатларини ҳимоя қилиш, соғломлаштириш ва дам олдириш, оммавий спортга жалб этиш, шунингдек, Ўзбекистон Президентининг «Миллий ғоя тарғиботи ва маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини ошириш тўғрисида»ги қарорини ҳаётга татбиқ этиш борасида касаба уюшмалари ташкилотлари амалга ошираётган кенг қамровли ишларни оммавий ахборот воситалари орқали тарғиб қилиш мақсадида ташкил этилган анъанавий «Инсонга наф келтириш — олий бахт» республика танловининг 2008 йилги босқичи якунланди.

Йил давомида таҳририятимизга йўлланган ижодий ишлар — мақолалар, очерк ва лавҳалар газета саҳифаларида чоп этилиб борилди.

Танлов икки йўналишда: профессионал журналистлар ҳамда касаба уюшма ташкилотларида бевосита фаолият кўрсатаётган касаба уюшма ходимлари ўртасида алоҳида-алоҳида ўтказилди.

Ўзбекистон Конституциясининг 16 йиллиги байрами муносабати билан «Инсонга наф келтириш — олий бахт» анъанавий Республика танловини ўтказиш бўйича ташкилий қўмита тақдим этилган ижодий ишларни кўриб чиқиб, ғолибларни аниқлади.

Ташкилий қўмита аъзоларининг таклифи билан касаба уюшма фаоллари ўртасидаги танловнинг биринчи ҳамда учинчи мукофот учун белгиланган яна бир ўрин бўш қолдирилди.

I. Профессионал журналистлар ўртасида

Биринчи ўрин

Амина ҚОДИРОВА — «Тақдирни қўл билан яратур инсон...»

Иккинчи ўрин

1. Светлана СКЛАДЧИКОВА — «Жизнь по совести».
2. Пиримкул ДЎСТМАМАТОВ — «Юртга нур, қалбга зиё таратиб», «Легенда, ставшая явью»

Учинчи ўрин

1.Муҳаббат ТЎРАБОЕВА — «Қувонч ва ташвишларга йўғрилиб».
2. Комила БОЙМУРОДОВА — «Нияти — эзгулик, амали — савоб».
3. Шарофат НОРҚУЛОВА — «Умид ишончни юксалтиради».

II. Ижодкор касаба уюшма фаоллари ўртасида

Иккинчи ўрин

1. Жангабой ЖАЙЖАНОВ — «Элликқалъадаги вакил».

Учинчи ўрин

1. Абдусаттор АҲМАДАЛИЕВ — «Бизнинг Ўктамали».
2. Асқарали МАМАТОВ — «Барчиной — касабақўм раиси».

Танлов ғолибларини самимий муборакбод этамиз!

Тарихдан бир шингил

Биринчи учоқ

Илк самолётлар қачон, қайси давлатда, ким томонидан ихтиро қилинган?

1877 йили россиялик Александр Можайский синов учун учириб кўрган мосламаси дастлабки самолётнинг нусхаси эди. Тажриба муваффақиятли якунлангач, ихтирочи Россия мудофаа вазирлигига мурожаат қилди. Бўлғуси самолётнинг чизмалари, энергетик параметрлари ва бошқа қисмлари тайёрланди. Самолёт сарф-харажатига 19 минг рубл маблағ ажратилди.

Кўкка шитоб билан кўтарилган Александр Можайскийнинг бу самолёти дунёдаги илк темир қанотли қуш эди.

АҚШнинг Шимолий Каролина штатида 1903 йилнинг 17 декабрида, эрталаб соат 10 дан 35 дақиқа ўтганда ҳавога кўтарилган учиш мосламаси Орвилл Райт уринишларининг ҳосиласи эди.

«Флайер-1» деб номланган бу аппаратнинг учиши муваффақиятли якунланган.

Орвилл Райт ихтиро қилган самолёт ҳозир АҚШ миллий музейида сақланмоқда. «Гиннеснинг рекордлар китоби»га киритилган.

Ж.ТУРДИЕВ
тайёрлади

10 декабр — Ўзбекистон мадҳияси қабул қилинган кун

Мадҳиямиз — давлатимиз рамзи. Унда халқнинг ўтмиши, бугуни ва келажаги, шунингдек, орзу-ўйлари, мақсади мужассам. Мамлакатимиз Президенти таъкидлаганидек: «Миллий тимсоллар ва рамзларнинг ҳар бири миллий ғуруримизни юксалтиришга хизмат қилади. Уларнинг ҳар бири катта бир дарслик, кучли тарбия воситасидир».

Олтмиш сўзнинг соҳир қудрати

Буюк давлат барпо этиш ғояси мустақиллигимизнинг илк кунларидаёқ қабул қилинган давлатимиз рамзларида ўз ифодасини топган. Тадбирларда давлатимиз байроғининг тантанали суратда кўтарилиши ёшлар қалбида ватанга, давлатимиз рамзларига эҳтиром пайдо бўлишига олиб келади.

1992 йил 10 декабрдан буён мадҳиямиз жаранглаганда ҳаммамиз уни тик туриб эшитамиз, жўр бўлиб куйлаймиз. Ҳануз эсимда, лицейда ўқиб юрган кезларимда эрталабки йиғилишларда мадҳиямиз янграганда қўлимизни кўксимизга қўйиб биринчи қаторда туриш учун жой талашардик. Тили чиқиб-чиқмай боғчага борган болаларимиз уйга келиб, ўзининг чучук «шева»сида уни айтиб берса, беихтиёр кўзларимизда ёш айланади, фахрланиб кетамиз.

Давлат мадҳияси мамлакат фуқаролари учун муқаддас ҳисобланган озод юртнинг мукаммал тимсолидир.

Азизхон НОДИРОВ,
Адлия вазирлиги ахборот хизмати масъул ходими

Ёмондан қоч-да, қутул

Фикр

Болалигимиз содда, самимий ва меҳмондўст қишлоқ одамлари орасида ўтгани учунми, қулоғимизга «уят бўлади...», «уялмайсанми?» тарзидаги гап-сўзлар тез-тез чалиниб турарди.

Мендан сал каттароқ опам «қўшниларнинг болалари билан ўйнасанг тўполон қилма, уят бўлади» дейишдан тўхтамасди. Уйдагиларнинг гапларига қулоқ соладиган бола бўлганим учун қўшни болалар билан жиққамушт бўлиш хаёлимга ҳам келмаган.

Афсуски, кейинги пайтларда уят сўзининг ифори йўқолиб кетаётгандай туюлади менга. Яқинда зарурат юзасидан бир жойда навбатга туришимга тўғри келди. Одам тирбанд. Йулак қурғур ҳам аксига олиб одамни сиқаётгандай.

Шу пайт овози бироз ғалати (эркакшода), феъл-атвори ундан-да ғалати бир қиз ёши олтмишларни қоралаб қолган кишига ўдағайлай кетди: «Намунча ирғишлайсиз, мен сиздан олдин келгандим, уч кундан бери сизга ўхшаганларга навбат бераверіб...». Шундан сўнг у шундай қўпол сўз ишлатдики, уни ёзиб ўтиришни лозим кўрмадим. Қария оғиз жуфтлашга ҳам улгуролмай қолди.

— Қизим, — деди у насиҳат оҳангида. — Мен сизнинг навбат беришингизга зор эмасман. Хоҳласам охирига бориб туришим мумкин. Отангиз тенги одамман-а, шу гапларни айтишга уялмадингизми?..

Ғазабдан кўкариб кетган қиз бу гапларга қулоқ солармиди.

Хуллас, ўша қизнинг иши кўпчиликникидан сал олдинроқ битди. Ёмондан қочда қутул деганлари шу бўлса керак. Мен амакига навбатимни бериб, орқароққа ўтдим. Зимдан одамларнинг қизга бўлган муносабатини кузата бошладим. Шунда аёллардан бирининг: «башараси қурсин, отаси тенги одам билан айтишади-я, уялмайди ҳам...», — дегани қулоғимга чалинди.

Ўша қизнинг шаънига илиқ гаплар ҳам айтилиши мумкин эди-ку, агар у хушмуомала, хушхулқ бўлганида. Ҳеч бўлмаса, одамлардан уялганида.

Нарзулла МАҲАМОВ

Исмамут ота билласизми?

■ Сарҳадлар оша

Исмамут ота қадамжоси Қўшкўпир тумани Охунбобоев номидаги фермер хўжаликлар уюшмаси билан Туркманистоннинг Тахта тумани ўртасидаги чегара ҳудудида жойлашган. Туман марказидан 20-25 км. ғарбда, Қорақум этагидаги бу маскан воҳа аҳолисининг муқаддас зиёратгоҳи ҳисобланади.

Исмамут ота ҳақида бизгача турли ёзма ва оғзаки ривоятлар етиб келган. Нақл қилинишича, бир куни пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссалом саҳобаларга юзланиб: «Хоразмдаги оташпарастлар олдига ким мактубимни олиб боради?», — деб сўрабди. Бироқ ҳеч кимдан жавоб бўлмабди. Расуллоҳ иккинчи марта сўраганида ҳам сукунат давом этибди. Савол учинчи бор такрорланганда саҳобалардан бири Исми Аъзам «Ё расулуллоҳ, Хоразмдаги оташпарастлар олдига мактубингизни мен олиб бораман!», — деб жавоб берган экан. Шунда пайғамбар алайҳиссалом сўрабди:

— Илк бор мурожаат қилганимда нега индамадингиз?

— Катталарни ҳурмат қилдим.

— Унда иккинчи бор сўраганимда жим туришингиз боиси недур?

— Ёшлигимни эътиборга олдим.

Муҳаммад алайҳиссалом Исмамут отанинг ҳикматомуз жавобидан хурсанд бўлиб, унга бир зум меҳр билан тикилиб турибди. «Йўқ, сен бориб келмайсан, балки бориб, ўшал ёқларда маскан тутиб қоласан», — деб дуо қилган экан.

Яна бир ривоятда келтирилишича, Муҳаммад алайҳиссалом Исмамут отага Хоразмга боришни буюрганида, ул зот қариб қолгани, Хоразмга етолмай йўлда вафот этиши мумкинлигини айтиб узр сўрайди. Шунда пайғамбаримиз у кишини бағрига босиб, Яратганга илтижо қилган экан: «Эй парвардигори олам, унга ўн саккиз яшар йигитнинг куч-қувватини ато эт». Шунда дуо ижобат бўлиб, кекса саҳоба Хоразмга соғ-омон ўтиб келиб, яна бу ерда узоқ йиллар яшаган.

Қўшкўпир туманидаги Ших қишлоғида Исмамут ота муридларининг авлодлари ҳозир ҳам истиқомат қилади. Уларни воҳа аҳли шихлар деб аташади. Шихлар орасида ҳам Исмамут ота ҳақида турли ривоятлар юради. Уларнинг бири Исмамут ота зиёратгоҳининг қадимги Ишратқалъа шаҳри харобалари устига қурилгани ҳақидадир. Бу шаҳар ўрни ҳозирги қабристоннинг марказий қисмида жойлашган, аввалари бу ерда маҳобатли арк ҳам бўлган. Бир неча бор сув босиши оқибатида шаҳарнинг умумий қисми вайрон бўлган.

Афсоналарга кўра, Муҳаммад пайғамбар замонида мазкур шаҳарда Султон Маҳмуд деган подшоҳ ҳукмронлик қилган экан. Ислом динини тарғиб қилиш учун юборилган Мусайиб ғозининг ўғли Исмамут ота ана шу подшоҳ қароргоҳига ташриф буюрган. Айтишларича, ул зот шу ерда яшаб қолган.

Қабристондаги энг катта мақбара Исмамут отанинг сағанасидир. Зиёратгоҳда бўлганимизда кекса отахонлар Султон Маҳмуд дафн қилинган жойни ҳам кўрсатишди. Бироқ унинг қабри сақланиб қолмаган экан. Қабристонга 500 метрлар яқин жойда ҳазрат Али отини боғлаган дарахт бор.

Исмамут ота зиёратгоҳи уч қисмдан иборат. Биринчиси — мозорга ёпиштириб солинган тиловатхона. Иккинчиси — қишки ва ёзги масжид, хонақо, учинчиси — узун тошкўча орқали чиққан даҳлиз. Унинг узунлиги 36, эни 3,5 метр. Зиёратгоҳнинг жанубий-ғарбидан ўтувчи йўл Кўҳна Урганч ва Хивани боғловчи муҳим савдо йўли ҳисобланган. Карвонлар шу ерда тўхтаб, дам олишган. Шунингдек, бу маскан Хоразм воҳасида яшовчи ўзбек, туркман, қозоқ ва қорақалпоқ халқларининг диний-маърифий марказларидан бири бўлиб келган. Зиёратгоҳнинг шимоли-шарқий томонида Ғазовот канали оқиб ўтади.

Мустақиллик шарофати билан ўтмиш маданиятимиз, динимизга бўлган муносабат ўзгарди. Халқимиз азиз авлиёлар тарихи, уларнинг ҳикматомуз ҳаёти билан танишиш бахтига муяссар бўлди.

Барно МАТЖОНОВА

Ўтганларнинг охирати обод бўлсин

Ўзбекистон енгил, мебел саноати ва коммунал-маиший хизмат ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгаши Марказий кенгашнинг Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳар ҳамда вилоят вакилликлари Самарқанд вилоят тармоқ касаба уюшма кенгаши раиси Зуҳра Маматқуловага акаси **Шариф МАМАТҚУЛОВ**нинг бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этади.

Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Самарқанд вилоят кенгаши жамоаси Ургут туман тармоқ касаба уюшма кенгаши раиси Мавлонберди Шомаликовга волидаи муҳтарамаси **ШАКАР момо**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Наманган вилоят кенгаши жамоаси Поп туман тармоқ касаба уюшма кенгаши раиси Меҳмонали Мирзатиллаевга акаси **РАҲИМЖОН ака**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Тошкент вилояти кенгаши Бўстонлиқ туман тармоқ бирлашган касаба уюшма қўмитаси раиси Жамшид Ариповга падари бузруквори **ТУРСУНБОЙ ота**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Ishonch
Инсонга наф келтириш
O'K.U.F. F.T.U.U.
Олий бахт

Muassis:
O`zbekiston kasaba uyushmalari Federatsiyasi

Bosh muharrir:
Abduxoliq Abdurazzoqov

Tahrir hay`ati:
Alla DOLJENKOVA, Anvar YUNUSOV, Dovud MADIYEV (Bosh muharrir o`rinbosari), Jahongir SHAROFBOYEV (Mas`ul kotib), Ma`mura ADILOVA, Mirzohid SODIQOV, Normamat AllAYOROV, Nosirxon AKBAROV, Oysuluv NAFASOVA, Pirimqul QODIROV, Sog`indiq NIYETULLAYEV, Shamsi ESONBOYEV

Bo`limlar:
Kasaba uyushmalari hayoti 256-87-63
Huquq va xalqaro hayot 256-87-73
Ijtimoiy-iqtisodiy siyosat 256-87-74
Milliy-ma`naviy qadriyatlar va sport 256-82-79
Xatlar va muxbirlar bilan ishlash 256-85-43
Reklama va e`lonlar 256-03-90

Manzilimiz:
100165, Toshkent shahri, «Buxoro» ko`chasi, 24-uy
E-mail: ishonch-doverie@mail.ru

Nashr ko`rsatkichi: 133; 135

Navbatchi muharrir: T.Shernayev
Navbatchi: A. Abdullayev
Musahhih: Sh. Abdusamadov

Gazeta «Ishonch»ning kompyuter markazida terildi va sahifalandi.
Sahifalovchilar: H.Abdujalilov va Y.Mixaylovskiy

«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasida chop etildi.
Korxona manzili: «Buyuk Turon» ko`chasi, 41-uy.

O`zbekiston Matbuot va axborot agentligida 0116-raqam bilan ro`yxatga olingan.
Gazeta ofset usulida, A-2 formatida bosildi. Hajmi 2 bosma taboq.

Gazeta haftaning seshanba, payshanba va shanba kunlari chiqadi. Sotuvda erkin narxda.

«Ishonch»dan olingan ma`lumotlarda manba sifatida gazeta nomi ko`rsatilishi shart. Mualliflar fikri tahririyat nuqtai nazaridan farqlanishi mumkin.

(h)- Tijorat materiallari

Босишга топшириш вақти - 21.00. Топширилди - 01.30

Буюртма Г — 1114

10129 nusxada bosildi

1 56